

CSR-rapporten godkendes som en del af
årsrapporten for 2020 på generalforsamlingen
for Foreningen AP Pension f.m.b.a. den 13. april 2021.

Foreningen AP Pension f.m.b.a. CVR 19382583

CSR-rapport 2020

CSR-rapporten offentliggøres som samlet redegørelse for samfundsansvar, jf.:

- Finanstilsynets bekendtgørelse om finansielle rapporter for forsikringselskaber og tværgående pensionskasser § 132.
- Redegørelse for den kønsmæssige sammensætning af bestyrelsen, jf. Finanstilsynets bekendtgørelse om finansielle rapporter for forsikringselskaber og tværgående pensionskasser § 132a.

CSR-rapporten udgør en bestanddel af ledelsesberetningen i AP Pensions årsrapport. Regnskabsperioden for CSR-rapporten følger årsrapporten den 1. januar 2020 til den 31. december 2020.

Rapporten findes på appension.dk/csr

Forsidefoto:
Ralf Magnussen,
investeringsdirektør,
AP Pension

Indholdsfortegnelse

Forord	4
Samfundet omkring os	6
Ansvarlig virksomhedsdrift og samfundsansvar i AP Pension.....	8
Fakta om AP Pension.....	10
Året, der gik 2020	12
Bæredygtige og ansvarlige investeringer	14
• Investeringsfokus: AP Bæredygtig	24
• Investeringsfokus: Ejendomme	28
• Investeringsfokus: Landbrug	38
Arbejdet med kundernes helbred.....	42
Kundetilfredshed og kommunikation	48
Medarbejdere.....	50
Klimarapportering	56
Forretningsetik.....	58
Dataafsnit.....	60

Forord

2020 vil blive husket som det år, hvor covid-19 ramte verden med fuld styrke. En global pandemi, som også påvirkede AP Pension på mange måder

AP Pension er som forsikringsvirksomhed, investor og arbejdsplads i en særlig gunstig position til at påvirke samfundet i en positiv retning. Den bevidsthed går vi med dagligt, ligesom vi går med bevidstheden om, at vi hele tiden skal udvikle og forbedre os. Vi bakker op om og støtter fortsat UN Global Compact som en vigtig del af vores engagement.

2020 vil blive husket som det år, hvor covid-19 ramte verden med fuld styrke. En global pandemi, som også påvirkede AP Pension på mange måder. Flere områder af vores virksomhed blev og er berørt, og det har stillet nye krav til vores måde at handle samfundsansvarligt på. I AP Pension har vi været heldige sammenlignet med mange andre virksomheder og brancher, og vi har i stor udstrækning kunnet fortsætte med at drive vores forretning uændret under pandemien.

På investeringsområdet rundede vi 1,7 mia. kr. i vores bæredygtige investeringslinje, AP Bæredygtig. På resultatsiden har investeringslinjen klaret sig flot med et afkast på 7,7 procent (for kunder med 20 år til pension). I løbet af året kunne vi også se en stigende tilslutning til investeringslinjen, og der er for os ingen tvivl om, at bæredygtige investeringer er fremtiden – ikke kun i relation til klimabeskyttelse, men bredt i forhold til alle FN's 17 verdensmål. I 2020 kunne vi tilmed føje de første sociale obligationer til investeringslinjen.

For AP Pension betyder bæredygtighed og samfundsansvar, at vi rettidigt håndterer de risici og udnytter de muligheder, som forandringerne i verden byder på. Et af de områder, som

udvikler sig hurtigt i forhold til bæredygtighed, er byggebranchen. Derfor er vi stolte over, at AP Pensions datterselskab, AP Ejendomme A/S, har opbygget en solid position i forhold til påvirkning af udviklingen af bæredygtige ejendomme og materialer. Det resulterede blandt andet i, at vi kunne præsentere det første svanemærkede friplejehjem i Danmark.

I år præsenterer AP Pension for første gang et klimaregnskab for vores egne aktiviteter, og på investeringsiden har vi som noget nyt også foretaget CO₂-opgørelser på vores ejendoms- og landbrugsportefølje. Det er et vigtigt skridt på vejen til at kunne sætte mål for reduktion af vores CO₂-udledning.

Coronakrisen har påvirket vores kunder. Vi har kunnet se, at mange kunder blev ramt på trivslen, og omfanget af kunder med psykiske lidelser steg i 2020. Det var en fortsættelse af den tendens, vi har set de foregående år, og der er ingen tvivl om, at de løbende indgreb i vores arbejds- og privatliv har sat spor hos mange danskere. Vi har mulighed for at påvirke

Vi kunne præsentere det første svanemærkede friplejehjem i Danmark

mange processer, så færre bliver ramt af sygdomme, derfor har vores investering i forebyggelse, som vi startede i 2019, stor betydning. Coronakrisen har også betydet, at vi skulle finde nye måder at samarbejde på. Vores 569 medarbejdere skulle både opretholde normal drift og udvikle forretningen under svære vilkår.

Det var og er i skrivende stund et udfordrende arbejdsmiljø for både ledere og medarbejdere, som kræver stor kreativitet og fleksibilitet. Derfor er det glædeligt, at vores medarbejderengagement er fastholdt på et højt niveau. Med tæt på 450.000 kunder repræsenterer AP Pension et bredt udsnit af

befolkningen - det mener vi, skal afspejle sig i vores medarbejdersammensætning. Vi har et særligt ansvar for at udvikle en inkluderende virksomhed med stor diversitet, og vi har desuden afgivet løfte om at arbejde for bedre diversitet på hele arbejdsmarkedet.

2020 har været præget af flere store begivenheder - i samfundet omkring os og derfor også i AP Pension. Vi holder fast i at ville gøre en positiv forskel, og vi har et højt ambitionsniveau. Dette er vores anden CSR-rapport, hvor vi fortæller om de mål, vi har sat, de risici, vi har identificeret, samt de aktiviteter, der er gennemført.

Bo Normann Rasmussen - adm. direktør

Niels Dengsø Jensen - bestyrelsesformand

Peter Holm
chef for Samfundsansvar

Samfundet omkring os

AP Pension påvirkes af de forandringer, der sker i samfundet. Både i form af risici, som skal håndteres, og i form af muligheder, som vi kan gribe.

For AP Pension er der i øjeblikket særligt tre områder, som er vigtige:

- **Udviklingen inden for ansvarlige og bæredygtige investeringer.**
- **Efterspørgslen på bæredygtige løsninger i byggeriet.**
- **Behovet for at forebygge sygdomme og fremme trivsel.**

Disse områder påvirker vores virke i stort omfang og kræver hele tiden, at vi tager stilling til håndteringen. I 2020 observerede vi særligt følgende:

Danskerne tror på afkast i bæredygtige investeringer

Fire ud af ti danskere tror på, at afkastet på bæredygtige investeringer vil være det samme eller højere end på investeringer, hvor der ikke tages hensyn til bæredygtighed. Kun to ud af ti tror, at afkastet bliver lavere.

Kilde: Befolkningsundersøgelse – AP Bæredygtig. Undersøgelsen er gennemført af analyseinstituttet YouGov. Der er i alt gennemført 1.000 CAWI-interviews med danskere i alderen 18+ år i perioden fra den 20. til den 22. november 2019.

Pensionsbranchens klimamål spiller en afgørende rolle for regeringens klimamål

Pensionsbranchens grønne investeringer spiller en betydelig rolle for den danske regerings klimamål. Danske pensionselskaber har afgivet et løfte for 2030 om at investere 350 mia. kr. i den grønne omstilling, hvilket på nuværende tidspunkt udgør 50 mia. kr. De seneste milliardinvesteringer har resulteret i, at branchen er foran tidsplanen i forhold til at indfri løftet, og det viser en udbredt og stigende interesse for grønne investeringer.

Den grønne omstilling er nødvendig

Ifølge FN's klimapanel (IPCC) skal det globale CO₂-udslip reduceres med 7,6 procent hvert år de næste ti år for at nå Parisaftalens mål om en global temperaturstigning på maksimalt 1,5 grader celsius.

Pensionselskaberne skal kunne formidle bæredygtige investeringer til danskerne

Næsten halvdelen af danskerne ved ikke, om der bliver taget hensyn til bæredygtighed, når pensionselskaberne investerer. Samtidig siger tre ud af ti, at det i høj eller meget høj grad er pensionselskabernes ansvar at investere bæredygtigt.

Energieffektivisering og vedvarende energi

Bygninger står for omtrent 40 procent af vores energiforbrug. Lavere energiforbrug betyder lettere og billigere omstilling af vores energisystem til vedvarende energi i 2050.

Kilde: https://www.danskyggeri.dk/media/38447/baeredygtighedspolitik_2019.pdf

Danskernes sundhedstilstand

To ud af tre danskere over 16 år har en eller flere kroniske sygdomme. Det anslås, at omkring otte ud af ti kr. i sundhedsvæsenet går til at bekæmpe kroniske sygdomme. Senest har WHO anerkendt kroniske smerter som en sygdom.

Kilde: Aalborg Universitet, A Nationwide Study of Prevalence Rates and Characteristics of 199 Chronic Conditions in Denmark, 2019

Ansvarlig virksomhedsdrift og samfundsansvar i AP Pension

Ansvarlig virksomhed og samfundsansvar betyder, at AP Pension drives på en måde, som fastholder vores værdier, viser respekt for mennesker, samfund og miljø samt imødekommer de forventninger, som omverdenen har til os.

Arbejdet med samfundsansvar

Arbejdet med samfundsansvar er en del af den forretningsmæssige drift af AP Pension, hvor vi forholder os til de udfordringer og muligheder, der påvirker os og vores kunder mest.

Samfundsansvar er integreret i centrale beslutningsprocesser, hvor særligt bæredygtighedskriterier spiller en vigtig rolle. Det kan være i relation til valg af leverandører, valg af investeringer, fravalg af problematiske investeringer og udvikling af projekter.

Vores tilgang til samfundsansvar

AP Pensions politik for ansvarlig virksomhed og samfundsansvar sætter retning, og på baggrund af elementerne i vores kerneforretning har vi udpeget seks operationelle indsatsområder, som adresserer de risici, som AP Pension er bedst i stand til at håndtere.

For hvert af områderne er der udpeget en leder med ansvar for at gennemføre de nødvendige handlinger. Den forretningsmæssige opfølgning sker i Komité for samfundsansvar.

Konventioner og verdensmål

AP Pension støtter op om og opererer inden for rammerne af kendte internationale konventioner om beskyttelse af miljø og mennesker, herunder FN's Global Compact og UNPRI.

Vi støtter desuden Parisaftalens mål om at begrænse den globale opvarmning til 2,0 grader og FN's 17 verdensmål. AP Pension påvirker forskellige verdensmål i vores virke som investor, forsikringsselskab og arbejdsplads. Heraf udspringer en række indsatsområder, som afspejler sig i vores tilbud til kunderne, i måden vi skaber en økonomisk sund forretning på og i vores mulighed for at påvirke samfundsudfordringer i en positiv retning.

Disse indsatsområder knytter sig til en række verdensmål. Med denne tilgang opnår vi sammenhæng og struktur i arbejdet med bæredygtighed og samfundsansvar.

Læs vores politik for ansvarlig virksomhed og samfundsansvar på appension.dk/csr

Forpligtelser og eksempler på indsatsområder

Investor:

- Bæredygtige investeringslinjer
- Investering i grøn omstilling
- Indregning af ESG-faktorer

Ejendomme og landbrug:

- Klimasikring og miljømærkning
- Samarbejde med lokalsamfund
- Sikring af biodiversitet

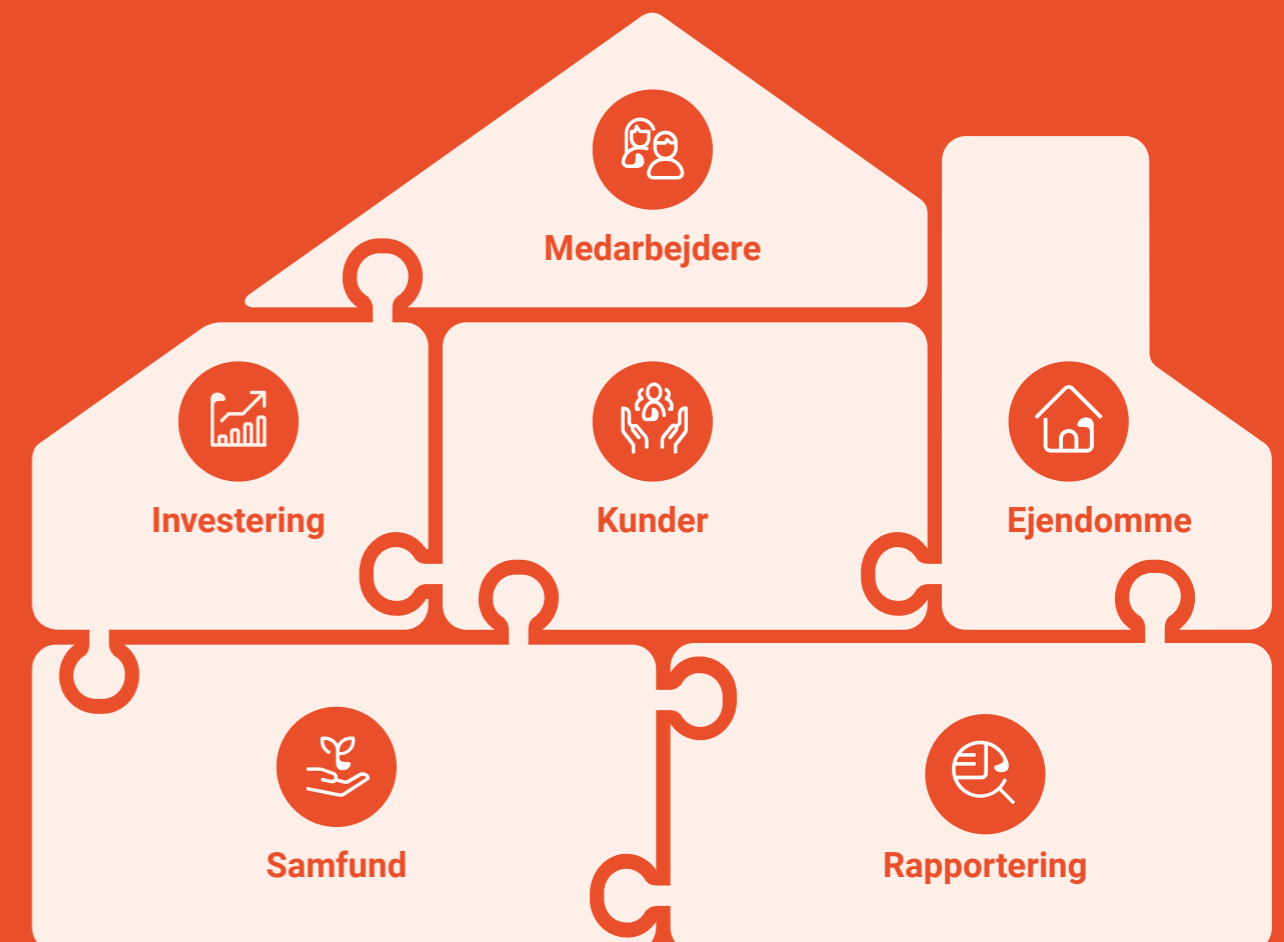
Forsikringsselskab:

- Rådgivning om sundhedsspørgsmål
- Hjælp til at komme tilbage i arbejde
- Sundhedsindsatser på arbejdspladsen

Arbejdsplads:

- Medarbejderforhold
- Diversitet og inklusion i alle ledelseslag
- Miljøhensyn og reduktion af CO₂ udslip

Verdensmål

Fakta om AP Pension

AP Pensions arbejde med samfundsansvar bygger på vores kerneforretning og ligger inden for rammerne af vores vision, mission, løfte og værdier. Disse rammer skal være med til at skabe en sund fremtid for AP Pension.

171 mia. kr. under forvaltning

569 medarbejdere hos AP Pension

Styrker

Styrkerne udgør vores fundament og kendetegner de fordele, der er ved at være kunde i AP Pension. Vi arbejder ud fra dem hver dag. Styrkerne skal være med til at sikre, at vi tilbyder gode pensionsordninger – nu og i fremtiden.

Lokationer

I dag har AP Pension kontorer i Aarhus og København.

Primære forretningsområder

- Livs- og personforsikring
- Investering
- Ejendomsudvikling
- Sundhedsforsikring og forebyggelse

AP Pensions ledestjerne og retning

Missionen og visionen er holdepunktet, når vi dagligt tilrettelægger arbejdet, prioriterer vores ressourcer og møder vores kunder.

Vision

Kunderne skal opleve AP Pension som et trygt, enkelt og værdiskabende pensionselskab.

Mission

AP Pension er et kundeføjet pensionselskab, der sætter kundefællesskabets interesser højest.

Løfte

Din pension – vores ansvar

Antal kunder og virksomheder

439.038

kunder i alt

222.882

kunder med opsparing

3.176

virksomheder med over fem medarbejdere

Året, der gik 2020

Et år med covid-19

Covid-19 har påvirket store dele af vores virksomhed i 2020. En tid, der krævede forståelse og tålmodighed, og hvor vi alle var nødt til at gøre tingene anderledes end normalt for at tage størst muligt hensyn til alle. AP Pension fulgte fra start myndighedernes anbefalinger, og vi har udover de mange udfordringer høstet gode erfaringer i relation til medarbejderengagement og ledelse.

Et år og 1,7 mia. kr. i AP Bæredygtig

Siden vi lancerede investeringslinjen AP Bæredygtig i 2019, har vi oplevet store udsving på de finansielle markeder. Men investeringslinjen har i sin første levetid leveret gode resultater med et afkast i toppen af det danske pensionsmarked. Henover 2020 så vi samtidig en markant stigning i antallet af kunder i den nye investeringslinje, og fra og med andet kvartal anbefalede vi kunderne at sætte 1/3 af pensionsopsparingen i bæredygtige investeringer.

Første svanemærkede friplejehjem i Danmark

I juni 2020 indgik AP Pensions datterselskab, AP Ejendomme A/S (AP Ejendomme), en lejekontrakt med Danske Diakonhjem om AP Pensions kommende friplejehjem i Horsens.

Friplejehjemmet skal rumme 75 boliger med spaområde og fællesaltaner og vil blive det første svanemærkede friplejehjem i Danmark. Dermed lever friplejehjemmet op til bygningsreglementets strengeste krav, ligesom materialerne lever op til særlige vilkår om miljø- og sundhedsskadelige stoffer samt genanvendelse.

En ny strategi – SUND2022

I starten af året introducerede vi vores koncernstrategi, SUND2022. Strategien har fokus på en sund og ansvarlig fremtid, når det gælder AP Pensions kunder, forretning, medarbejdere og den verden, vi lever i. 2020 har været præget af mange forandringer, og derfor har det været vigtigt at evaluere strategien sidst på året og sikre, at vi bevæger os i den rigtige retning.

Forstærket ledelsessystem

Finanstilsynet gennemførte forrige år en ordinær inspektion, og i 2020 blev der identificeret flere forhold, som AP Pension havde brug for at rette op på. Med en kraftig vækst gennem en længere årrække var der behov for at styrke governance, herunder ledelsessystemet i AP Pension. Ved årets slutning var langt størstedelen af disse forhold bragt på plads.

Handling for diversitet og inklusion

Sammen med en række andre store danske virksomheder underskrev AP Pension i juni 2020 et særligt løfte for at fremme diversitet i danske virksomheder. For at løfte snak til handling har vi i AP Pension forpligtet os til at fremskynde udviklingen mod mere kønsdiversitet på ledergangen, være en mere inkluderende arbejdsplads samt øge fokus på lige muligheder for alle talenter.

Lancering af internt talentprogram

For at nå de mål vi har sat for AP Pension de kommende år, er vi afhængige af at udvikle og tiltrække dygtige medarbejdere. Derfor introducerede vi i slutningen af 2020 det første talentprogram i AP Pension. Programmet skal være med til at fokusere vores arbejde med personlig og faglig udvikling, ikke kun for de talenter, som er med i programmet, men også for AP Pension som helhed.

Henover 2020 så vi en markant stigning i antallet af kunder i den nye investeringslinje, og fra og med andet kvartal anbefalede vi kunderne at sætte 1/3 af pensionsopsparingen i bæredygtige investeringer

Bæredygtige og ansvarlige investeringer

I AP Pension arbejder vi aktivt med at sikre ansvarlighed og bæredygtighed – også når det gælder vores investeringer. Det har vi forpligtet os til, og det kommer til udtryk på mange områder.

Inkorporering af hensyn til bæredygtighed er en måde, hvorpå vi kan tackle risici og dermed skabe merværdi for vores kunder og for verden omkring os. Vores mål er at blive blandt de førende inden for bæredygtige investeringer i Danmark, og det vil vi nå ved hele tiden at forny og forbedre vores tilgang til området.

Vi har fokus på at udvikle ambitiøse strategier og tiltag for at tydeliggøre vores rolle som ansvarlig investor. Vores investeringer er et vigtigt indsatsområde i relation til AP Pensions samlede samfundsansvar. Overholdelse af internationale konventioner og hensyn til FN's verdensmål for bæredygtig udvikling samt Parisaftalen er kerneområder, når vi arbejder med at sikre ansvarlige og bæredygtige investeringer.

Fundamentet for vores investeringer

Med vores politik for ansvarlighed og bæredygtighed på investeringsområdet har vi sat retningslinjerne for vores investeringer og den udvikling, vi ønsker at støtte op om. Politikken er baseret på internationalt anerkendte principper for ansvarlig investeringspraksis og virksomhedsadfærd. Derudover indeholder politikken også egne mål og beslutninger, som er truffet af AP Pensions bestyrelse, og som vi mener, er vigtige for at fremme vores mål.

Vores medlemskab af FN Global Compact forpligter os til at efterleve særlige principper for ansvarlig virksomhedsadfærd, og vi bruger det som retningslinjer for vores investeringer. Vi ønsker ikke at investere i selskaber, som bryder med disse principper.

Bliver der identificeret brud, går vi i dialog med selskabet med fokus på at implementere tiltag, der skal mindske risikoen for, at et lignende brud finder sted i fremtiden. I løbet af 2020

har vi været i dialog med 91 selskaber om hændelser eller adfærd, der er identificeret som brud på vores principper. Er et selskab ikke interesseret i dialog eller at ændre adfærd, afhænder vi den pågældende investering. Udover dialog gør vi aktivt brug af vores ejerskabsposition ved at stemme på generalforsamlinger og indgå i samarbejder med andre investorer for at få større indflydelse og påvirke adfærden.

Vi har desuden underskrevet FN's principper for ansvarlige investeringer (UNPRI), som udgør seks principper, som vi investerer og udøver aktivt ejerskab efter. Her har vi blandt andet forpligtet os til at indarbejde ESG-forhold i vores investeringspolitikker. ESG står for Environmental, Social og Governance (miljøhensyn, sociale forhold og god selskabsledelse), og det tager vi hensyn til i vores investeringsanalyser og processer.

Partnerskaber

I AP Pension ser vi store fordele i at samarbejde med andre investorer om at gøre en forskel. Det har vi flere eksempler på i forbindelse med vores arbejde i 2020. Når vi ønsker at engagere os med bestemte selskaber eller søge indsigt i særlige emner, har vores medlemskab af investorsammenslutninger stor værdi.

Investor Alliance for Human Rights

I 2020 blev vi medlem af Investor Alliance for Human Rights for at styrke vores arbejde med at sikre selskabers overholdelse af internationale menneskerettigheder samt CDP (tidligere Carbon Disclosure Project), hvor vi tager del i arbejdet med at indhente klimadata og opfordre selskaber til at sætte videnskabelige klimamål.

Institutional Investor Group on Climate Change

Derudover er vi medlem af Institutional Investors Group on Climate Change (IIGCC), og vi går i dialog med nogle af verdens største CO₂-udledere gennem Climate Action 100+ initiativet.

Principles for Responsible Investment (PRI)

PRI er en uafhængig organisation, som udbreder arbejdet med ansvarlige investeringer gennem seks principper. AP Pension har tilsluttet sig PRI sammen med knap 2.500 organisationer, som tilsammen forvalter over 600 bio. kr.

FN Global Compact

FN Global Compact understøtter en ansvarlig adfærd hos virksomheder og investorer på baggrund af 10 principper, der adresserer miljøhensyn, arbejdstager- og menneskerettigheder samt antikorrupsion. Opbakningen til FN Global Compact er meget bred med over 12.000 underskrivere.

Målsætninger, vi har nået for at fremme den bæredygtige udvikling

I 2020 har vi integreret ESG i investeringsprocessen på tværs af alle aktivklasser. Vi kan nu bedre vurdere muligheder og risici, og det er med til at skabe langsigtet værdi til vores kunder. Samtidig nåede vi også vores mål om at øge investeringer relateret til den grønne omstilling.

Derudover besluttede vi os for at udarbejde en analyse af selskaber med eksponering til fossile brændstoffer, hvilket har resulteret i en ny strategi koncentreret om netop disse selskaber. Det er med til at sikre, at selskabernes forretningsmodeller er forenelige med vores holdninger og værdier.

Arbejde med at øge grønne investeringer og sikre bæredygtighed vil fortsætte i 2021. Vi vil intensivere vores indsats inden for aktivt ejerskab med henblik på at minimere de risici, selskaber er eksponerede for og fremme bæredygtig udvikling. Det gælder sociale forhold og virksomhedsledelse, men især også klima, der indgår som et vigtigt element i vores nye strategi for investeringer i fossile selskaber.

Identificerede risici

Klima

For AP Pension er og vil klimarisici være en afgørende risikofaktor. Hvad end det handler om fossile brændsler, skovrydning eller selskabers mangel på klimarapportering, vil denne type risiko have finansiell påvirkning på AP Pensions investeringer.

Sociale forhold og god ledelse i fokus

Hos investorer og medier såvel som kunder ses der generelt et stort fokus på klima. Der er en tendens til, at dette overskygger andre vigtige forhold som sociale forhold og god selskabsledelse, hvilket delvist skyldes sværere målbarhed. Denne uoverensstemmelse udgør en risiko for AP Pension.

Ekstern forvaltning og bæredygtighed

Hos AP Pension forvaltes en del af formuen af eksterne forvaltere, som vi har et tæt og langvarigt samarbejde med. Det er dog ikke givet, at AP Pension og den eksterne forvalters arbejde med bæredygtighed udvikler sig parallelt, hvorfor det udgør en risiko for AP Pension.

Fokus på bæredygtige investeringer

Hos AP Pension er bæredygtighed ikke kun en høj prioritet i vores bæredygtige investeringslinje, AP Bæredygtig, men en høj prioritet i hele forretningen. Det stiller krav til allokeringen af ressourcer for at sikre høje bæredygtige standarder for alle vores investeringer og ikke kun AP Bæredygtig. Det er en risiko, at bæredygtighed i de fleste tilfælde indtænkes i bæredygtige investeringslinjer og ikke resten af porteføljen.

Arbejde for et bedre klima

Klimaforandringerne udgør en voksende risiko for investorer og kan have store økonomiske konsekvenser for selskaber og dermed vores investeringer. I AP Pension har vi fokus på at reducere risiciene både for at sikre et godt afkast og for at bidrage til en mere bæredygtig fremtid.

Rapportering af klimaaftryk

Vi offentliggør en årlig rapport, hvor vi redegør for vores klimarelaterede risici og vores investeringsporteføljes klimaaftryk. Rapporten er udviklet i tråd med Task Force on Climate-related Financial Disclosures (TCFD) anbefalinger om klimarelaterede finansielle oplysninger.

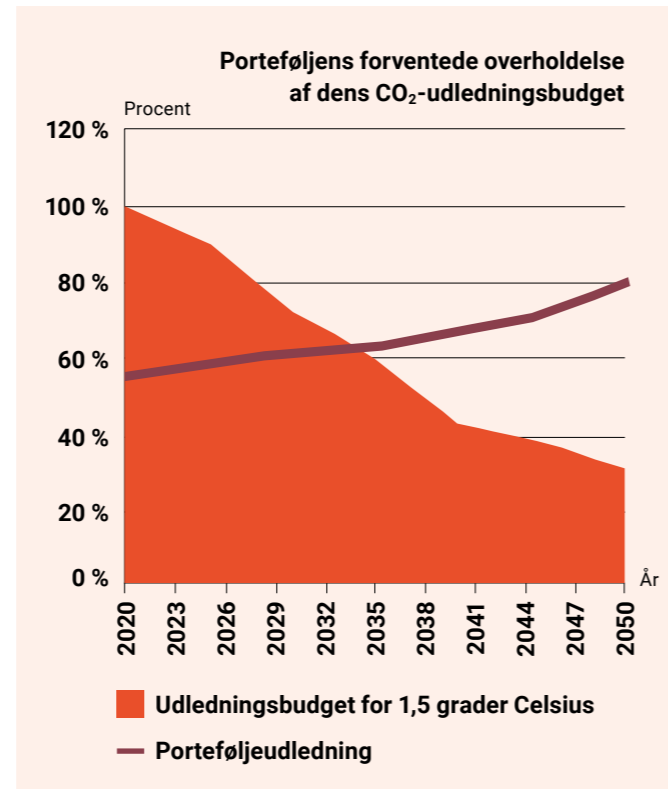
AP Pension udarbejder klimarapporten med data fra vores uafhængige eksterne rådgiver, ISS ESG. Vores mål er at reducere CO₂-aftrykket i vores porteføljer og dermed efterleve Parisaftalens mål om at begrænse den globale temperaturstigning til 1,5 grader frem mod 2050. For at opnå dette skal vi have en porteføljesammensætning, hvor vi bruger mindre af vores CO₂-budget. Som rapporten viser, vil vi i 2034 have opbrugt vores fulde budget. Det betyder, at porteføljen efterlever et scenarie med en potentiel temperaturstigning på 2,4 grader frem mod 2050.

Task Force on Climate-related Financial Disclosure (TCFD) udspringer fra The Financial Stability Board (FSB) og har til formål at skabe et (frivilligt) konsistent og systematisk redskab til rapportering af investeringsporteføljes klimaaftryk. TCFD's anbefalinger for klimarelateret rapportering kan opdeles i fire kategorier: Governance, strategi, risikostyring og måleværktøjer/mål.

AP Pensions portefølje udleder mindre CO₂ i 2020 sammenlignet med 2019. Vi anerkender dog, at sådanne klimatal indeholder en stor usikkerhed og afhænger af adskillige faktorer som datatilgængelighed og dækningen af porteføljen samt nøjagtigheden af estimater for selskabers CO₂-udledning.

Den data, der kan foretages målinger ud fra, opdateres ikke regelmæssigt og kan derfor ikke give et fyldestgørende billede

af den udledning, der gør sig gældende i dag. Derfor er det for AP Pension vigtigt ikke at hæfte sig ved årlige statusopgørelser, men i stedet handle ud fra et mere langsigtet perspektiv. Vi har derfor fokus på at påvirke selskaber til at rapportere om deres klimaaftryk og implementere passende klimastrategier.

Målsætning for grønne investeringer

Bæredygtighed handler ikke kun om at undgå investeringer, som har en negativ påvirkning på samfundet, men også at øge investeringer, der gør en positiv forskel, såsom investeringer i den grønne omstilling. I 2020 satte vi en ambitiøs målsætning med både et kortsigtet og et langsigtet mål. Det kortsigtede mål for 2023 nåede vi i 2020, og det var at have mindst 10 mia. kr. investeret i den grønne omstilling.

Vi har derfor sat et nyt og endnu mere ambitiøst mål for 2023, hvor vi skal have mindst 20 mia. kr. og mindst 10 procent af porteføljen investeret i den grønne omstilling. Vi arbejder derfor godt hen mod vores langsigtede mål for 2030, hvor andelen af formuen skal være på 20 procent. Det vil vi realisere ved blandt andet at øge vores investeringer i vedvarende energiprojekter og grønne obligationer. Som skridt på vejen mod vores målsætninger investerer vi f.eks. i en af verdens største fonde inden for grønne energiinvesteringer gennem Copenhagen Infrastructure Partners (CIP).

AP Pensions mål for grønne investeringer	2030-mål	2023-mål	Aktuelt
AUM		20 mia. kr.	13,3 mia. kr.
Andel af samlet AUM	20 %	10 %	9,9 %

Ny strategi for fossile selskaber

Som del af vores arbejde med at håndtere klimarisici har vi i 2020 udarbejdet og implementeret en ny strategi for investeringer i fossile selskaber. Disse selskaber mener vi, spiller en afgørende rolle for at muliggøre en grøn omstilling.

For at reducere investeringer i klimabelastende selskaber, som udvikler sig i en forkert retning i forhold til Parisaftalen, vurderede vi vores beholdninger i fossile selskaber. Det resulterede i, at vi tilføjede et ekstra eksklusionskriterie. Kriteriet gælder for selskaber med en omsætning på 5,0 procent eller mere relateret til udvinding af termisk kul eller brug af termisk kul til energiproduktion, og som samtidig har planer om at udvide deres kulaktiviteter signifikant. I vores investeringsportefølje har vi i 2020 sorteret de selskaber fra, som vi på nuværende tidspunkt ikke tror på, vil omlægge deres forretningsmodeller i en mere bæredygtig retning, og hvor vi mener, at aktivt ejerskab ikke vil have en gavnlig effekt. Fokus er på kul, fordi udvidelse af kulaktiviteter ikke er foreneligt med målene i Parisaftalen, da brug af kul til elproduktion ifølge FN's klimapanel skal udfases før 2040.

Kul udleder nemlig mest CO₂ i forhold til andre fossile brændstoffer, når det brændes og bruges til produktion af energi. Kriteriet resulterede i, at yderligere 29 selskaber blev ekskluderet fra vores investeringsunivers, og sammen med vores allerede eksisterende eksklusionskriterie for selskaber med 30,0 procent eller mere af omsætningen relateret til produktion af enten termisk kul eller tjæresand ekskluderede vi i alt 78 selskaber, når det gælder termisk kul og tjæresand.

Derudover indebærer vores strategi

for fossile selskaber en række forhold:

- Øget dialog med eksterne forvaltere og indsigt i nye investeringers positionering i forhold til Parisaftalen.
- Implementering af EU Paris-Aligned benchmark for passive fondsinvesteringer.
- Øget fokus på aktivt ejerskab inden for grøn omstilling.
- En tidsspecifik forventning til selskaber om at udvikle tilstrækkelige klimastrategier eller offentliggøre ambitioner om at handle i overensstemmelse med målsætningerne i Parisaftalen før 2023. Hvis de ikke bliver opfyldt, vil vi ekskludere selskaberne.

Vi opfordrer selskaber til at offentliggøre klimadata og sætte klimamål

Det er vigtigt for os, at de selskaber, vi investerer i, gør en indsats for at imødekomme klimaudfordringerne. For at sikre, at selskaber har en ansvarlig tilgang til klima, er det nødvendigt, at de arbejder mod konkrete klimamål, og at vi har tilstrækkelige oplysninger om den måde, de påvirker klimaet på. Det er noget, vi arbejder aktivt med at fremme.

I 2020 deltog AP Pension i CDP's årlige Non-Disclosure Campaign sammen med 104 andre globale investorer, og vi anmodede selskaber om at besvare CDP's spørgeskema om klima for at skabe yderligere gennemsigtighed til fordel for os og for andre investorer. Som følge af det opsøgende arbejde offentliggør flere selskaber klimadata, og vi kan dermed få indsigt i, hvordan de belaster klimaet. På den måde kender vi vores investeringsporteføljes eksponering mod klimarisici.

I 2020 deltog vi også i CDP's Science-Based Targets Campaign, hvor CDP sendte breve ud til over 1.800 selskaber med anmodning om at udarbejde klimamål. Brevene var underskrevet af AP Pension og 136 andre finansielle institutioner for at lægge pres på selskaberne til at handle.

Investorinitiativet Climate Action 100+ involverer 167 af verdens største CO₂-udledere. Som medlem er vi i aktiv dialog med Airbus og Imperial Oil om at udvikle bæredygtige forretningsmodeller og arbejde ambitiøst med målene i Parisaftalen. Vi støtter desuden andre Climate Action 100+-tiltag ved at skrive under på breve, hvori der skitseres specifikke områder, som et selskab bør overveje i omstillingen til en mere bæredygtig forretning.

Derudover har vi gennem the Institutional Investors Group on Climate Change (IIGCC) skrevet under på en opfordring sendt til 36 af Europas største selskaber om at redegøre for, hvordan klimarisici påvirker og vil påvirke virksomhederne i fremtiden i deres årsrapporter. Tiltaget er resultat af en voksende bekymring for, at selskabers årsregnskaber ikke afspejler implikationerne ved klimaforandringerne eller globale forpligtelser i tilstrækkelig grad som angivet i Parisaftalen. Selskaberne er udvalgt på baggrund af deres eksponering for risici relateret til CO₂-reduktioner, når økonomier skifter væk fra fossile brændstoffer i overensstemmelse med Parisaftalen.

Stemmeafgivelse med udgangspunkt

i bæredygtighed og adskillige ESG-forhold

Vi udøver indflydelse på selskaber ved at stemme på generalforsamlinger gennem vores rådgiver ISS og via såkaldt proxy voting. Med den bæredygtighedspolitik, vi stemmer efter, tages der hensyn til bæredygtighed i en bred forstand, og det indebærer altså hensyn til adskillige ESG-forhold.

Vi mener, at det forbedrer den langsigtede værdi og er med til at sikre vores egne og samfundets interesser. Vores stemmeafgivelsespolitik inddrager f.eks. vurderinger af diversitet i bestyrelser, effektiv kompensation, vederlag og bæredygtighedsrapportering. Vi stemmer for forslag, der søger større gennemsigtighed og fremmer inkorporering af ESG-hensyn

samt overholdelse af aktionærrettigheder. I 2020 har vi afgivet stemmer til 21.330 forslag ved i alt 1.757 stemmeberettigede møder. Vi har i 39 ud af 56 tilfælde stemt for forslag relateret til sociale forhold.

I de tilfælde hvor vi har stemt imod, er årsagen ofte, at det pågældende selskab allerede rapporterer om emnet i tilstrækkelig grad. Vi har f.eks. stemt for forslag om revision af menneskerettighedspolitikker, rapportering om seksuel chikane, vedtagelse af politikker om oprindelige folks rettigheder og øget rapportering om risikovurderinger af forskellige sociale forhold.

Eksempler på stemmeafgivelser med positivt udfald

I april stemte AP Pension for et aktionærforslag om, at J.B. Hunt Transport Services, Inc. skal rapportere om sine planer om at reducere det samlede CO₂-aftryk i overensstemmelse med målene i Parisaftalen. Resultatet er en del af det øgede fokus og krav fra investorer om, at selskaber offentliggør konkrete planer for at nå klimarelaterede målsætninger.

I maj stemte AP Pension ved Chevrons Corporations generalforsamling ligeledes for et aktionærforslag om, at selskabet skal offentliggøre informationer om, hvordan dets lobbyaktiviteter er i overensstemmelse med målet om at begrænse den globale opvarmning, som foreskrevet i Parisaftalen. Det er et forslag, som har relevans både i forhold til gennemsigtighed, og det er også et opråb til de mange selskaber, der offentliggør intentioner om at støtte Parisaftalen og på samme tid aktivt modarbejder den via deres lobbyaktiviteter. Det viser et voksende pres på selskaber om at udvise en samlet forretningsstrategi, der er ensrettet i forhold til offentliggjorte klimaambitioner.

Pres for større politisk ansvar for klimaet

I 2020 underskrev AP Pension en investorerklæring med en opfordring til EU-politikere om at inkorporere hensyn til miljø og klimaforandringer, når økonomiske genopretningspakker skal formuleres som følge af covid-19. Her var der fokus på, at et øget hensyn til klimaet kunne være med til at fremskynde overgangen til CO₂-neutralitet i overensstemmelse med Parisaftalen.

Som investor er vi eksponerede for klimarisici som følge af skovrydning. FN's klimapanel har påpeget, at bæredygtig udvikling af jordbrug, herunder reduceret skovrydning, er afgørende for at bremse klimaforandringerne. Derfor underskrev vi sammen med andre investorer en erklæring, der blev sendt til brasilianske ambassader i flere lande. I erklæringen blev der udtrykt bekymring for politisk deregulering i Brasilien i forhold til beskyttelse af regnskoven og oprindelige folks rettigheder.

Sammenslutningen af investorer fik international opmærksomhed, og det førte til møder med fremtrædende brasilianske politikere, som senere meddelte et officielt forbud mod afbrænding i Amazonas i 120 dage. Engagementet har udviklet sig til en formel arbejdsgruppe, Investors Policy Dialogue on Deforestation in Brazil (IPDD Brazil), som AP Pension deltager i under erkendelsen af, at kontinuerlig dialog med beslutningstagere er nødvendig for at skabe reelle forandringer gennem politiske klimatiltag.

Betydningen af S og G i ESG

Sociale forhold involverer hensynet til menneskerettigheder, arbejdsforhold, diversitet, sundhed og sikkerhed, mens ledelsesmæssige forhold involverer løn, bestikkelse og korrupsion, lobbyisme, bestyrelsesstruktur og skattestrategi.

For at kunne sikre ansvarlighed og bæredygtighed i investeringer er det nødvendigt at inddrage hensyn til S og G i vurderingen af et selskab. I AP Pension ser vi altså på, hvorvidt selskaber begår brud på sociale og ledelsesmæssige faktorer som en del af de internationale principper, vi bruger som retningslinjer for vores investeringer. Derudover ser vi på, hvordan selskaber håndterer risici relateret til S og G, og inden vi investerer i et selskab, bruger vi den viden til at vurdere, om det gøres i tilstrækkelig grad.

I 2020 udvidede vi vores ressourcer for at øge vores fokus på sociale forhold og ansvarlighed. Samtidig blev vi medlem af det globale netværk af investorer, the Investor Alliance for Human Rights, med formålet om at øge vores kapacitet og arbejde med at mindske menneskerettighedsrisici forbundet med selskabers aktiviteter.

Tidligere har vi inden for aktivt ejerskab været meget afhængige af vores eksterne rådgivere, men med flere ressourcer kommer vi fremover til at kunne arbejde mere målrettet med området internt.

Social ansvarlighed i forsyningskæder

Vi er gået med i en UNPRI-arbejdsgruppe, som er koncentreret om at sikre ansvarlig udvinding af kobolt. Mange selskaber bruger kobolt i batterier til deres produkter, og udvindingen indebærer i nogle tilfælde sociale konsekvenser og krænkelse af menneskerettigheder, og det strider mod vores principper. Brugen af kobolt indgår i mange selskabers forsyningskæder, og efterspørgslen forventes at stige i takt med, at der produceres flere elbiler.

Derfor er der et voksende krav om handling, og gennem direkte dialog med selskaber og andre interessenter får vi indsigt i, hvad der gøres for at sikre, at udvindingen ikke foretages af børnearbejdere, og at minedriften har en tilstrækkelig høj grad af sikkerhed og transparens.

Vi har desuden fokus på selskabers mulige brug af tvangsarbejdere i Xinjiang i Kina. Vi er med i et nyt investorsamarbejde, der søger dialog med adskillige selskaber, som kan være forbundet med menneskerettighedskrænkelser i regionen gennem deres forsyningskæder. Selskaber, som bevidst drager fordel af tvangsarbejde i deres forsyningskæder, er direkte medskyldige i brud på menneskerettigheder og FN's principper for menneskerettigheder og erhverv.

I arbejdsgruppen kontakter vi selskaber og beder dem forsikre os om, at de respekterer rettighederne og arbejder med at sikre ansvarlige arbejdsforhold samt oplyser om deres tilgang til due diligence.

Nødvendigheden af en bred forankring af bæredygtighed

2020 har budt på et større udbud af bæredygtige pensionsprodukter. Disse bliver taget godt imod af kunder, men når pensionsbranchen har særligt stor fokus på netop bæredygtige pensionsprodukter som en selvstændig kategori, opstår der en risiko for, at bæredygtige investeringsstrategier fokuseres om disse få produkter og ikke hele investeringsområdet. Der er flere måder, hvorpå vi søger at undgå, at vores bæredygtige produktlinje overskygger vores brede indsats på området. Vi har stort fokus på at udvide vores overordnede investeringsstrategi til at omfatte flere ESG- og bæredygtighedsrelaterede overvejelser på tværs af alle aktivklasser og pensionsprodukter, så vi kan gøre en endnu større forskel for vores kunder og samfundet omkring os.

Implementering af ESG og

bæredygtighed på tværs af investeringsområdet

Vi mener, at det er vigtigt, at hensynet til bæredygtighed bliver forankret bredt i vores investeringer, og det er vores ambition at inkorporere ESG og bæredygtighed i alle de investeringsbeslutninger, vi træffer. Vi har blandt andet forbedret vores datagrundlag for at måle bæredygtighed, ansvarlighed og

klimapåvirkninger i vores aktieportefølje, hvilket har gjort det muligt at øge fokus på ESG-forhold i aktieudvælgelsesprocessen. Derudover har vi udviklet en ny tilgang til vores investering i statsobligationer i Emerging Markets-lande, hvor vi har fokus på positiv selektion.

Vi vurderer hvert enkelt land ud fra særlige bæredygtighedskriterier og investerer kun i de lande, som vi mener, har en tilstrækkelig ESG-profil, og hvis indsats og arbejde for at nå de 17 verdensmål er tilfredsstillende. Vi har i vores nye fossile strategi, som blev vedtaget i efteråret 2020, også sat højere ESG-krav til vores passive forvaltning for at sikre en højere grad af bæredygtighed bredt i vores investeringsporteføljer. Vi har besluttet, at vores passivt forvaltede fonde skifter til et benchmark, som blandt andet følger EU's Paris-Aligned benchmark-kriterier. Det nye benchmark sikrer, at vores passivt forvaltede fonde ligeledes er på linje med vores værdier for bæredygtighed på investeringsområdet.

I 2020 tog vi beslutning om, at alle investeringsrelaterede indstillinger til bestyrelsen skal inkorporere ESG og bæredygtighedsanalyser. Vi vedtog dette, fordi der er en naturlig sammenhæng mellem afkastpotentiale, investeringsrisici og ESG-overvejelser, og derfor skal det være en del af den øverste ledelses beslutningsgrundlag.

Øget samarbejde med eksterne forvaltere

I 2019 satte vi en ny kurs for vores samarbejde med vores eksterne forvaltere for at øge fokus på ESG og ansvarlighed. Vi udviklede en række tiltag med blandt andet en dybdegående analyse af alle vores eksterne forvalteres individuelle tilgange til ESG og bæredygtighed. Ud fra det har hver forvalter fået en score, og vi har vurderet, hvad der skal til, for at deres indsats er på linje med AP Pensions egne værdier om ESG og ansvarlighed inden for investeringsområdet. I 2020 har vi fortsat dette arbejde, og vi kommunikerer løbende med forvalterne og tjekker fremskridt samt foretager en årlig revurdering af disse.

Vores fossile strategi stiller krav til både vores interne og eksterne forvaltning, så de fortsat vil reflektere samme værdier for investeringer i fossile brændstoffer. Vi har implementeret et princip om følg-eller-forklar, hvilket betyder, at vores eksterne forvaltere skal fremlægge for os, hvordan nye investeringer i selskaber med eksponering for fossile brændstoffer lever op til Parisaftalen. Bortset fra selskaber, som ekskluderes på baggrund af vores eksklusionskriterier, kan eksterne forvaltere altså investere i velovervejede fossile investeringer, da vores samarbejde med forvalterne bunder i en tiltro til omhyggelig og detaljeret analyse af investeringskandidater. Deres analyser opfylder således vores krav til fossile investeringer og tager højde for de værdier og risici, vi koncentrerer os om.

Det er vigtigt at finde en balance i vores samarbejde med vores eksterne forvaltere, hvor selvstændighed er i fokus, men vi må også sikre, at deres ESG- og bæredygtighedsprincipper lever op til vores egne kriterier. At finde balancen er en kontinuerlig proces, og vi har derfor løbende kontakt med vores eksterne forvaltere om relevante emner inden for ESG og bæredygtighed.

To perspektiver på bæredygtighed

Bæredygtighed, ansvarlighed og ESG er alle begreber, som vi dagligt hører i investeringsverdenen. Der findes imidlertid ikke en fælles definition, når vi taler om ansvarlige og bæredygtige investeringer.

Når det f.eks. gælder dataleverandører, ser vi, at korrelationen mellem deres vurdering af et selskabs ESG- og risici og håndtering (ESG-rating) er lav. Hver dataleverandør har sin egen metodik og vurdering af, hvad der udgør relevante materielle faktorer. I sidste ende er scorer lavet ud fra ikke-standardiserede oplysninger, som kan tolkes forskelligt. En anden udfordring, udover denne mangel på en fælles standard, omhandler væsentlighed. Fra et investeringsperspektiv ser man ofte på finansiel væsentlighed, hvilket udgør faktorer der kan påvirke selskabets langsigtede præstation. Hvis vi tager klima som et eksempel, vil reguleringer og politiske tiltag udgøre risici – som f.eks. Storbritanniens forslag om at forbyde salg af diesel- og benzinbiler fra 2030, som finansielt vil påvirke bilproducenter, der sælger disse til Storbritannien.

Det udgør altså en væsentlig finansiel risiko for bilproducenten og er vigtigt for investorer at vurdere selskabet ud fra. Hvis vi derimod ser på, hvad folk generelt mener er bæredygtigt, så taler man om miljømæssig og social væsentlighed, hvor et selskab vurderes ud fra, hvordan det og dets aktiviteter påvirker omverden, klimaet og samfundet.

Hvis vi fortsætter med eksemplet om bilproducenten, vil mange synes, at produktion af diesel- og benzinbiler ikke er bæredygtigt. Udledningen fra disse biler påvirker klimaet negativt og er med til at forværre klimaforandringerne. Disse to perspektiver og opfattelser af bæredygtighed generelt er en udfordring, vi står over for i investeringsverdenen. Hvordan kan de blandes, så man sørger for, at der tages højde for alle de risici, der potentielt kan påvirke et selskab, herunder ESG- og risici, inden man foretager en investering, og så man samtidig sikrer, at selskabet ikke har negative indvirkninger på klimaet, samfundet og mennesker? Dette kaldes dobbelt væsentlighed. Man ser både på, hvordan verden påvirker selskabet, og hvordan selskabet påvirker verden.

EU's nye lovkrav om bæredygtige investeringer er et første skridt på vej mod en fælles standard med fokus på dobbelt

væsentlighed. EU-taksonomien, som træder i kraft den 31. december 2021, er et klassificeringssystem, som definerer, hvilke økonomiske aktiviteter der fremmer miljømæssige mål, og som samtidig ikke har negative indvirkninger på nogle af disse, mens minimumsgarantier overholdes i forbindelse med f.eks. menneskerettigheder. Her er der altså tale om, hvordan selskaber påvirker verden med fokus på at identificere aktiviteter, der påvirker verden positivt. EU Disclosure-forordningen, som træder i kraft den 10. marts 2021, stiller krav til oplysninger, der skal offentliggøres om finansielle produkter i forhold til bæredygtighed.

Her er fokus på at oplyse, hvordan man inddrager bæredygtighedsrisici i investeringsprocessen (finansiel væsentlighed), samt hvordan man rapporterer om en række bæredygtighedsfaktorer og produkternes negative indvirkning på miljøet, samfundet og omverden (miljømæssig og social væsentlighed). Som investor ser vi positivt på denne lovgivning, da den vil skabe en fælles standard i Europa. Derudover vil den gøre det nemmere for kunder at se, hvor bæredygtigt et produkt rent faktisk er, og at sammenligne det med andre produkter.

Håndtering af covid-19 fra en investeringsvinkel

AP Pensions investeringsafdeling er vant til at følge de tendenser, der præger den globale økonomi, og at forsøge kontinuerligt at styre investeringerne gennem de risici, der truer og eventuelt materialiserer sig. Alt sammen for at forvalte og beskytte kundernes midler efter bedste evne. De langsigtede strategier for vores pensionsprodukter ligger fast – også ved kriser som covid-19. På den korte bane tror vi til gengæld på, at det kan betale sig at lade kundernes investeringer i aktier og kredit variere uden at ændre den overordnede risikoprofil.

Covid-19 satte sig i 2020 ikke som en traditionel økonomisk lavkonjunktur eller en finanskrise, men som en enkelt stående begivenhed, som minder mere om en naturkatastrofe. De underliggende strukturer i økonomien er i mange henseender ikke ødelagt – bortset fra specifikke sektorer såsom rejsebranchen, hvor krisen bliver mere langvarig.

Efter at usikkerheden i marts havde lagt sig, fandt aktiemarkedet også sit niveau igen. Forventningen er, at økonomierne stabiliseres langt hurtigere end traditionelt. AP Pensions taktiske dispositioner har været til gavn for kunderne, og mest vigtigt var det, at vi købte kreditobligationer, da det så mest dystert ud i slutningen af marts.

Covid-19 påvirker bæredygtige investeringer

Covid-19 og dens effekter på verdensøkonomien har efterladt spørgsmål om, hvorvidt og hvordan investorer fortsat kan investere bæredygtigt i den nære fremtid.

Pandemien blev katalysatoren for en social, sundheds- og økonomisk krise på verdensplan, og verdensmarkederne blev præget af historisk uforudsigelige bevægelser. Når verden lukker ned, går produktionen i stå, og med manglende produktion og dertilhørende salg kan selskaber og individer ikke tjene penge, og den generelle købelyst formindskes. I flere industrier reflekterede denne mekanisme sig i aflyste ordrebestillinger, hvilket skulle vise sig at afsløre disse selskabers modstandsdygtighed for håndtering af forstyrrelser i forsyningskæderne.

Andet kvartal af 2020 viste en klar tendens for stigende brud på internationale standarder for sociale forhold og god selskabsledelse med eksempler på selskaber, som fortsat krævede ansatte på arbejde uden at opstille fornødne sikkerhedsforanstaltninger for at forhindre smitte.

Andre eksempler viste den klare tendens, at det økonomiske pres blev overført til lavere led i forsyningskæder, hvor råvareproducenter og fabriksmedarbejdere, primært i udviklingslande, stod uden økonomisk forsikring eller sikkerhed, når store detailhandlere ville aflyse produktordre som resultat af formindsket efterspørgsel. Samtidig opstod der en bekymring for, at industrier og andre interessenter vil nedprioritere klimaet og den cirkulære økonomi og i stedet fokusere på en hurtig genstart af økonomien, når coronakrisen er overstået.

Klimaovervejelser i en pandemi

Lukkede landegrænser skabte en markant nedgang i international trafik. Det lovede godt for miljøet, at den CO₂-udledningstunge flyindustri stod stille.

Pandemien formåede at fremhæve den svære balance mellem økonomi og miljø, hvilket gør den bæredygtige debat mere aktuel end nogensinde. Flere fagfolk har argumenteret for, at hjælpepakker og investeringer skal have fokus på bæredygtige løsninger, for til trods for at vi er nødt til at hjælpe industrier, som i øjeblikket er hårdt pressede, er vi fortsat nødt til at tænke langsigtet og investere til fordel for en bæredygtig udvikling. Verdenssamfundet er nødt til at investere i løsninger og en økonomi, som hjælper kloden på vej mod CO₂-neutralitet, og derfor er der i 2020 stadig stort fokus på klima.

Investorer kan gøre en forskel, når samfundet skal genopbygges efter covid-19

Pandemien har altså fremhævet det ansvar, man bærer som investor, for at verdensmarkederne og selskaber er modstandsdygtige og effektive, når det kommer til deres håndtering af ESG. Som investor kan vi efterleve ansvaret ved brug af særligt to investeringsværktøjer i form af

aktivt ejerskab og aktiv investering i aktiver, som støtter op om en bæredygtig og grøn udvikling. Aktivt ejerskab udøves med formålet om at præge selskaber mod ansvarlig virksomhedspraksis. Aktivt ejerskab så allerede i det første halvår af 2020 en større aktivitet, da investorer blev gjort opmærksomme på blandt andet utilfredsstillende arbejdsforhold under pandemien i forbindelse med ledelse af forsyningskæder. En undersøgelse viser, at op mod 62,5 procent af adspurgte investorer vurderer, at de er mere opmærksomme på sociale problemer nu i forhold til før pandemien.

Det er også nødvendigt at investere i grøn og bæredygtig udvikling. Pandemien har vist, at investeringer, som har fokus på ESG og bæredygtighed, i store træk har klaret sig bedre relativt til investeringer uden. Det skyldes, at investeringerne ofte er opbygget af en selskabspraksis, som skal gøre dem modstandsdygtige over for risici inden for forskellige ESG-parametre.

Målsætninger for 2021

Vi vil fortsætte med at udøve aktivt ejerskab med henblik på at minimere de risici, selskaber er eksponerede for, og vi vil fortsætte med at fremme bæredygtig udvikling. Foruden klima gælder dette også emner relateret til sociale forhold, menneskerettigheder, antikorruption og medarbejderforhold.

Det er et mål, at AP Pension anerkendes som blandt de førende inden for ansvarlige og bæredygtige investeringer i Danmark, og det har vi opstillet konkrete indikatorer for at kunne vurdere. Vores arbejde med at øge grønne investeringer og sikre bæredygtighed vil øges i 2021.

Vi vil styrke vores indsats for at påvirke selskaber til at blive ambitiøse på klimaområdet, hvilket indgår som et vigtigt element i vores nye strategi for investeringer i fossile selskaber. Som del af denne vil vi desuden intensivere vores samarbejde med eksterne forvaltere og komme tættere på deres processer, så vi kan få større indsigt i alle investeringers position til målsætningen i Parisaftalen. Derudover vil vores dybdegående analyse af de eksterne forvalteres tilgang til ansvarlige og bæredygtige investeringer udvides og foretages for flere aktivklasser i 2021.

Ambitionsniveauet for vores kommende årlige klimarapport vil øges som følge af offentliggørelse af CO₂-regnskaber for endnu flere aktivklasser. Samtidig vil vi fortsætte vores arbejde med at identificere nødvendige indsatsområder inden for klimarisici i vores investeringer.

Vores arbejde med at implementere kravene i de nye EU-forordninger vil også være et stort fokus i 2021. De er vigtige redskaber til, at kunder og andre interessenter oplever større gennemsigtighed og kan sammenligne produkter på tværs af interne tilbud og tilbud fra forskellige pensionselskaber.

FN's 17 verdensmål

FN's 17 verdensmål for en bæredygtig udvikling blev vedtaget i 2015. Der er en udbredt forståelse af, at målene kun kan nås ved en fælles indsats og samarbejde. Vi ser på investeringer som reelle muligheder for at støtte op om målene, og vi vil samtidig sikre, at vores investeringer ikke har negativ indflydelse på dem. Vi arbejder med alle 17 verdensmål, og når man ser på AP Pensions samlede investeringer, er det især støtte til følgende verdensmål, der går igen:

Du kan læse meget mere om vores arbejde med ansvarlige investeringer på appension.dk/om-ap-pension/investering/ansvarlige-investeringer/

Investeringsfokus: AP Bæredygtig

AP Pension har gjort det muligt at investere pensionen med bæredygtig omtanke. Ved at investere pensionen i AP Bæredygtig vælger kunden investeringer, der bidrager til et eller flere af FN's verdensmål.

Kunder, der sparer op i AP Bæredygtig, kan følge det miljømæssige aftryk sammenlignet med en tilsvarende, gennemsnitlig dansk pension. Siden lanceringen har interessen været stigende, og mere end 14.000 kunder investerer ved årets udgang hele eller dele af deres pensionsopsparing i AP Bæredygtig, i alt 1,7 mia. kr. I 2020 er det blevet muligt at se effekten af sin opsparing. Kunderne kan få indsigt i reduktionen af CO₂, produceret vedvarende energi, vandbesparelse eller sparet afaldsmængde. Adgang til oplysningerne gør vi tilgængelige via appension.dk

**Effekten af 1 mio. kr.
i AP Bæredygtig**

**54 tons CO₂ undgået
Årlig udledning fra 35 biler**

**Vandforbrug
reduktion 18 M³
Svarer til 130 bade**

**Grøn energiproduktion
29,85 MWh
Årlig elforbrug i 6,7 husstande**

Sammenlignet med gennemsnittet for danske pensionsopsparinger

Aktiecase: Laureate Education

Laureate Education ejer og administrerer mere end 150 universitetsbygninger i 10 forskellige lande, hovedsageligt i Sydamerika. Virksomheden blev grundlagt i 1999 i Baltimore, USA, og driver i dag uddannelsesmæssige rammer for mere end 875.000 indskrevne studerende. Laureate Education er verdens første børsnoterede 'Benefit Corporation' (særskilt fra B Corporation), hvilket betyder, at de har bygget deres kerneforretning op om at balancere formål og profit og forpligter sig juridisk til at skabe positive samfundsforandringer såvel som at varetage aktionærens interesse i profitmaksimering.

Produktets opbygning

AP Bæredygtig er opbygget af investeringer, der bidrager til at realisere FN's verdensmål eller støtter den grønne omstilling gennem tre forskellige aktivklasser: Aktier, obligationer og reale aktiver. Aktierne i AP Bæredygtig har til fælles, at selskaberne i porteføljen skal bidrage positivt til FN's verdensmål. Aktieporteføljen har stort fokus på klimatilpasning, og vi stiller høje krav til hvert enkelt selskab og deres grønne målsætninger samt CO₂-udledning i forhold til Parisaftalen. Porteføljen indeholder ligeledes selskaber, som støtter social udvikling, samt virksomheder, der støtter verdensmålene direkte igennem produkterne, de udbyder.

Sandra Metoyer
chef for ansvarlige investeringer

Obligations case: Climate Awareness Bond

En af de grønne obligationer i AP Bæredygtig er et Climate Awareness Bond fra Den Europæiske Investeringsbank. Der lånes i alt 400 mio. euro ud til 18 forskellige projekter, såsom opførelse af nye, vedvarende energikilder, energieffektivisering af bygninger og etablering af almene boliger. Et eksempel er medfinansiering af 2.200 almene boliger i Barcelona, hvoraf 585 er reserveret til ældre over 65 med begrænsede økonomiske muligheder. Alle lejligheder skal leve op til nye, høje standarder for energieffektivitet og udlejes til overkommelige priser til borgere med lav indkomst. Projektet vil under opførelse skabe mere end 2.000 arbejdspladser og forventes at stå klar i 2022.

Vi investerer i grønne og sociale obligationer, som udvælges blandt stats- og realkreditobligationer. De grønne obligationer finansierer projekter med fokus på klima- og miljøvenlig omstilling, f.eks. gennem bedre udnyttelse af spildevand eller forebyggelse af oversvømmelser. De sociale obligationer finansierer projekter, som blandt andet bidrager til afskaffelse af fattigdom og sult.

Vi investerer også i reale aktiver, hvoraf størstedelen er investeringer i vedvarende energi som f.eks. solcelle- og vindmølleparker. Der investeres ligeledes i ejendomme til bolig og erhverv. AP Pension vil sikre, at alle erhvervsbygninger, som vi opfører, som minimum opnår DGNB guld-certificering. Alle boliger skal svanemærkes og leve op til ambitiøse krav i relation til brug af miljø- og sundhedsskadelige stoffer i byggematerialer og kemiske produkter. Også krav om brug af bæredygtigt, certificeret træ, lavt energiforbrug og godt indeklima er i fokus.

De resterende 10,0 procent af de reale aktiver investeres i skov, hvoraf det meste enten er certificeret af internationalt anerkendte standarder for ansvarligt skovbrug efter FSC og PEFC-principper eller er i proces for at blive det. AP Pension ejer skov, som er produktivt skovbrug, eller som står urørt blandt andet på grund af beskyttelse af biodiversitet.

AP Pension anbefaler, at man placerer 1/3 del af sin pension i AP Bæredygtig

Vi oplever en øget interesse blandt vores kunder og i samfundet generelt for at bidrage til den bæredygtige udvikling. Det gælder både i forhold til de valg, vi træffer i hverdagen, og i forhold til hvordan man vil bruge sin pensionsopsparing. Samtidig kan vi se, at flere og flere virksomheder bevæger sig i en mere bæredygtig retning, og det betyder, at udvalget af bæredygtige investeringsmuligheder vokser i disse år – og det er her, vi som pensionsselskab kan gøre en forskel

AP Bæredygtig

Aktier

AP Intern + ESG (50 %) | Bankinvest Globale Bæredygtig udvikling (50 %)

Obligationer

Grønne og sociale Obligationer (100 %)

Reale Aktiver

Grøn Energi (60 %) | DK Ejendomme (30 %) | Skov (10 %)

ved at investere vores kunders pension med bæredygtig omtanke. I AP Pension er vi vores ansvar bevidst. Vi vil være i front på dette område og hele tiden hæve ambitionsniveauet, fordi vi tror på, at det gavner vores kunder, samtidig med at det gavner fællesskabet.

Det er vores generelle anbefaling, at man som kunde spreder sin pensionsopsparing ved at placere 1/3 i AP Bæredygtig og 2/3 i AP Active. Der er ikke nogen øvre eller nedre grænse for, hvor stor en del af indbetalingen og opsparingen man kan placere i AP Bæredygtig. Og det er klart, at man bør overveje, om det er en investeringsform, der passer til ens risikovillighed. Inden vores kunder skifter investering, anbefaler vi derfor, at de gennemgår vores investeringsguide på Min Pension under 'Investering'.

Både AP Bæredygtig og AP Active er konstrueret til at være robuste investeringsprodukter med en spredning af risiko over forskellige aktivtyper i investeringer, som er nøje udvalgt af os. I AP Bæredygtig har vi en aktiv og offensiv investeringsstrategi med et særligt fokus på bæredygtighed. Det er værd at bemærke, at AP Bæredygtig i sit første år siden lanceringen juni 2019 har leveret rigtig gode resultater med et afkast i toppen af det danske pensionsmarked.

Det er vores ambition med AP Bæredygtig, at vi på den lange bane skaber afkast på niveau med vores traditionelle produkt AP Active. AP Pension har med AP Active opnået nogle af branchens bedste afkast gennem mere end 10 år ved en aktiv og offensiv investeringsstrategi, som er velafprøvet. Derfor mener vi fortsat, man bør have hovedparten af sin opsparing i AP Active.

Afkast for 2020

10 år til pension	6,67 %
20 år til pension	7,70 %
30 år til pension	9,00 %

FN's 17 verdensmål

I gennemsnit er 50 procent af omsætningen i de selskaber, som indgår i AP Bæredygtig, forbundet med et eller flere af FN's 17 verdensmål, f.eks. på områder som bæredygtig energi, klimabeskyttelse og sundhed.

Reale aktiver case: Misae Solar Park

Misae Solar Park er en solcellefarm i Texas, som er på størrelse med 950 fodboldbaner. Solcellefarmen forventes at levere strøm til 55.000 husstande hvert år. Det svarer til 185.000 tons CO₂-udledning, som vi dermed undgår.

Peter Olsson
adm. direktør, AP Ejendomme

Investeringsfokus: Ejendomme

AP Pension ejer datterselskabet AP Ejendomme A/S (AP Ejendomme). Målet for selskabet er at skabe et stabilt og konkurrencedygtigt afkast til kunderne i AP Pension, primært ved at investere i ejendomme med fokus på bæredygtighed rundt om i Danmark.

AP Ejendomme er et 100 procent ejet datterselskab til AP Pension livsforsikringsaktieselskab. AP Ejendomme investerer i udvalgte alternative aktiver. Disse udgør direkte investeringer i fast ejendom i Danmark, indirekte investeringer i fast ejendom beliggende i udlandet (typisk via en fondsstruktur), infrastrukturanlæg og bygninger til det offentlige i OPP-struktur og en række landbrugsbedrifter i Danmark via datterselskabet Dansk Farmland K/S, hvis daglige drift er bortforpagtet til nogle dygtige landmænd.

Gennem disse investeringer har AP Ejendomme en finansiell målsætning om at skabe et stabilt og konkurrencedygtigt afkast til AP Pensions kunder. Som datterselskab til AP Pension skal AP Ejendommens investeringer være i overensstemmelse med AP Pensions overordnede værdier samt understøtte AP Pensions overordnede politik for ansvarlig virksomhed.

Ambition om at påvirke byggebranchen i en bæredygtig retning

AP Ejendomme har en ambition om at påvirke hele byggebranchen i en mere bæredygtig retning. Vi vil blandt andet stille krav til bæredygtighed i vores projekter. Vi kan se, at vi på den måde er med til at udbrede det generelle kendskab til bæredygtigt byggeri i Danmark såsom design, proces og materialevalg, og vi modtager positiv feedback fra blandt andet vores entreprenører og rådgivere, efter de har fået et godt kendskab til certificeringsprocessen.

Det er AP Ejendommens erfaring, at entreprenører oplever en vis stolthed hos deres medarbejdere, når de f.eks. er med til at opføre et svanemærket friplejehjem til Danske Diakonhjem. AP Ejendomme kan på den måde være med til at sprede kendskabet til det bæredygtige byggeri, hvilket kan inspirere andre aktører i branchen. Da AP Ejendomme er en industriel bygherre på det danske marked for fast ejendom, hvor vi løbende påbegynder nye byggerier, kan vi ved at stille krav om

anvendelse af bæredygtige materialer ligeledes være med til at skabe en større efterspørgslen på bæredygtige byggematerialer, som f.eks. er svanemærkede.

AP Ejendomme ønsker at præge udviklingen af bæredygtige byggematerialer såsom genbrugsmaterialer i form af cirkulær-økonomi med nye materialeblandinger. Vi indgår strategiske partnerskaber med udvalgte aktører på markedet, som har udviklet innovative byggematerialer, nye teknologier, designløsninger eller lignende, hvilket kan bidrage til et mere bæredygtigt byggeri.

Identificerede risici

Fald i ejendomspriser eller lejeindtægter

Hvis udbuddet af boliger i et område ikke matcher den beregnede efterspørgsel, vil der være en risiko for, at lejeniveauet eller markedsværdien falder i forhold til de forudsætninger, som AP Ejendomme har lagt til grund i investeringen. Risikoen kan reduceres ved implementering af bæredygtighedstiltag, varierende boligtypologier og inkluderende byområder.

Øget vandstand og ekstreme regnfald

Klimaforandringer og de deraf følgende voldsomme regnskyl, stigende vandstand i havet og varmere somre har påvirket særligt de kystnære byggerier. AP Ejendommens projekter sikres fysisk imod disse klimaudfordringer, så indeklimaet sikres, og lavtliggende dele af ejendommen ikke risikerer at blive oversvømmet.

Kraftig CO₂-udledning fra byggeriet

Byggeriet udgør en stor andel i verdens samlede CO₂-udledning (ca. 40 procent). Derfor stilles der store krav til bæredygtige materialer. AP Pension har ambitiøse målsætninger inden for ejendomme og vil imødekomme efterspørgslen på nyopførte CO₂-optimerede ejendomme og således reducere klimabelastningen mest muligt.

Aktiv rolle i byggeprojekter

AP Pension har som kundeforholdet virksomhed et ønske om at have en aktiv rolle i at skabe kundeynde, der udover at realisere finansielle målsætninger tillige kan skabe værdi for samfundet og bidrage til at løse samfundsmæssige udfordringer. Det betyder, at AP Ejendomme forventes at tage et ansvar og en aktiv rolle i at understøtte en bæredygtig udvikling inden for byggerisektoren. FN's miljøorganisation estimerer fortsat, at bygge- og anlægsbranchen på verdensplan står for knap 40 procent af verdens samlede CO₂-udledning.

AP Ejendomme anser implementering af bæredygtighedstiltag i vores projekter som værende en væsentlig del i at fremtidssikre vores portefølje, da markedet inden for både udlejning og salg efter vores opfattelse i højere grad vil efterspørge bæredygtige bygninger. Det gælder også, selvom bæredygtighedstiltag er forbundet med ekstraomkostninger til f.eks. bygningscertificering, idet vores finansielle målsætning på den lange bane ikke vurderes at blive påvirket.

Det er vores vurdering, at der er en overordnet tendens i markedet til, at borgere og virksomheder har øget opmærksomhed på bæredygtighed i byggeriet. På den måde kan fordyrende tiltag til bæredygtighed lettere reflekteres i det aftalte lejeniveau, når de valgte tiltag er sporbare og har en tilstrækkelig effekt. AP Ejendomme vurderer fortsat, at det fremadrettet kan blive vanskeligt at udleje bygninger, hvis bæredygtighedstiltag ikke er tænkt ind i bygningens design, da de kun i mindre grad vil opfylde efterspørgslen på markedet.

Fokus på tidlig involvering

Den primære måde, som vi søger at realisere vores finansielle målsætning på, er ved især at have fokus på udviklingssager i fast ejendom i Danmark, hvor vi kan træde tidligt ind i projekterne. Den tidlige involvering i projekterne giver AP Ejendomme mulighed for i højere grad at præge projektet.

Det giver samtidig mulighed for at imødegå den øgede risiko, som udviklingsprojekter har. En øget risikoprofil henviser til, at færdigudviklede investeringsprodukter inden for fast ejendom består i, at bygningen er opført og udlejet for en længere periode, hvorefter investoren efterfølgende kun har risikoen for vedligeholdelse, renovering og drift. Som udvikler af projektet har vi taget udviklingsrisikoen i den forudgående proces, f.eks. ved lokalplansudarbejdelse, ukendte forhold i jorden, markedslejerisikoen mv.

Den stærke relation vægter højt

Vi har et ønske om, at vores afkast skal være stabilt, og det stiller krav til udvælgelsen af de projekter, vi træder ind i.

Vi skal have overblik over de væsentlige risici i de konkrete projekter. Da projekterne ofte kræver, at der bliver udarbejdet et nyt plangrundlag for projektorrådet, vægter vores samarbejdsrelation til den pågældende kommune ofte tungt.

For at imødekomme risici tilknytter AP Ejendomme altid de bedste eksterne rådgivere på projekterne, så vores projektansvarlige har gode forudsætninger for at løse de udfordringer, der måtte opstå under udviklingen af projekterne.

Bæredygtigt byggeri kræver kritisk sans og gode rådgivere

Bæredygtighed er i stigende grad kommet på dagsordenen i store dele af byggebranchen, hvilket er positivt og helt nødvendigt, hvis Danmark skal komme i mål med regeringens ambition om en 70 procent reduktion i CO₂-aftrykket inden 2030.

Det betyder, at flere aktører i værdikæden inden for byggebranchen for alvor er kommet i gang med at arbejde med bæredygtighed i byggeriet. Mulighederne er derfor tilsvarende blevet mange, hvorfor det i endnu højere grad er blevet relevant at forholde sig kritisk til, hvilke områder AP Ejendomme vælger at forfølge.

Vi har sat ambitionen højt i forhold til nogle af de projekter, som vi har sat i gang i 2020. Det har betydning for den risikoprofil, som vi påtager os. For at imødekomme disse risici tilknytter vi byggerådgivere. Når AP Ejendomme afprøver nye teknologier, design eller materialer, sker det inden for en velovervejet ramme, hvor vi anser, at risiciene forbundet hermed er acceptable.

Anvendelse af miljørigtige materialer

AP Ejendomme har fokus på valg af miljørigtige og bæredygtige materialer, da produktionen af byggematerialer udgør størstedelen af byggeriets samlede CO₂-udledning.

I samarbejde med vores rådgivere anvendes EPD-analyser (Environmental Product Declaration) til sammenligning af byggematerialernes miljømæssige egenskaber over for hinanden. AP Ejendomme er bevidste om, at nedbringelse af byggeriets andel af CO₂-udledning forudsætter udvikling af nye materialer. Derfor overvåger AP Ejendomme udviklingen af nye materialer og implementerer dem i vores projekter, når de nødvendige kvalitetskrav kan mødes.

DGNB og Svanemærket er fuldt implementeret i vores projekter

I 2020 har hovedfokus været at få certificeringsordningerne DGNB og Svanemærket fuldt ud implementeret i vores projekter.

AP Ejendomme har en ambition om at påvirke hele byggebranchen i en mere bæredygtig retning

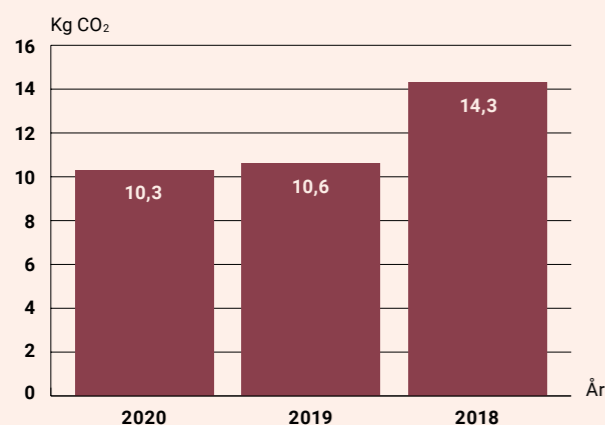
AP Pensions ejendomme opgjort over DGNB og Svanemærket

AP Pension har fem boligbyggerier, som er præcertificeret til Svanemærket: Kolding Sky, Ørestads Boulevard, Østbryggen i Holbæk, Sørtorvet i Silkeborg og Brofæstet i Viborg. Samtidig har friplejehjemmet i Horsens fået Svanemærket. To erhvervsbyggerier er sendt til DGNB for præcertificering.

AP Ejendomme havde ved udgangen af 2020 et svanemærket byggeri i porteføljen og 10 mere på vej. For at opnå Svanemærket skal bygningen efterleve en række ufravigelige krav som f.eks. analyse af bygningens livscyklus, krav til anvendte materialer, restriktive krav til afgang, miljø- og sundhedsskadelige stoffer, byggeprocessen, brugsfasen samt affalds- og recirkuleringsfasen.

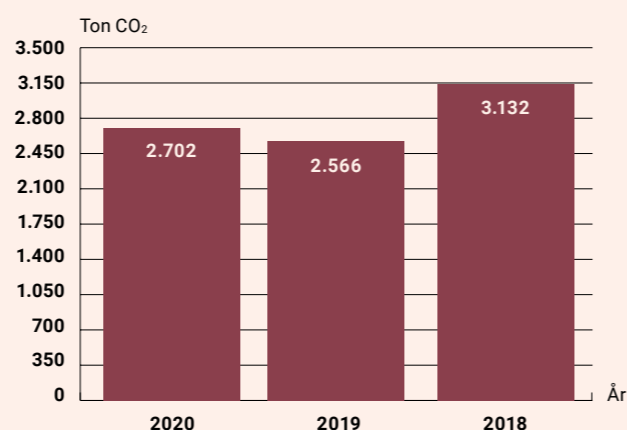
AP Ejendomme har i 2020 modtaget prælicens på Svanemærket til tre kommende boligbyggerier. Det drejer sig om Kolding Sky, Ørestads Boulevard og Østbryggen i Holbæk. Med en DGNB guldcertificering opnår AP Pension et klart og entydigt resultat af de bæredygtighedstiltag, vi har prioriteret for at opnå certificeringen i et erhvervsbyggeri. CO₂-udledningen for ejendomsporteføljen fremgår nedenfor.

CO₂-udledning pr. kvm

Som det fremgår af figuren, udledes der 10,3 kg CO₂ pr. kvadratmeter i ejendomsporteføljen i 2020, hvilket er et fald på 3 kg CO₂ siden 2018.

CO₂-udledning i alt for ejendomsportefølje

Den årlige CO₂-udledning i ejendomsporteføljen udgør 2.702 ton CO₂ i 2020. Det er en stigning i forhold til 2019, som skal ses i lyset af et øget antal kvadratmetre i ejendomsporteføljen.

Energioptimering af ejendomsporteføljen

I 2020 har vi arbejdet videre med energioptimering af vores eksisterende portefølje, hvor målsætningen fortsat er, at alle bygninger i 2023 skal have minimum energimærke B.

AP Pensions livsforsikringsaktieselskab har i foråret 2020 sendt energisyn (overvågning af eget forbrug), som nu er synligt på Energistyrelsens positivliste. Energisyntet skal give virksomhederne et overblik over deres energiforbrug og besparelspotentiale, så resultaterne af synet indgår i AP Pensions overordnede arbejde med reduktion af CO₂, bæredygtig drift mv. I 2020 har AP Ejendomme i samarbejde med DEAS arbejdet med de energitiltag, der blev igangsat i 2019. Der er i 2020 indgået aftaler om 100 procent energistyring på ejendommene. Det er en effektiv måde at sikre optimal udnyttelse af en ejendoms energiforbrug.

Vi søger at opnå lavest muligt energiforbrug og de lavest mulige driftsomkostninger. Vi har i 2020 foretaget løbende energiscreeninger af udvalgte ejendomme med henblik på renovering.

Derfor har vi også i 2020 udarbejdet en oversigt over porteføljens CO₂-udledning i samarbejde med DEAS. Målet var at få en vurdering af de muligheder, der er for at nedbringe CO₂-udledningen gennem vedligeholdelsestiltag.

Bolig med bæredygtig omtanke

I 2020 har vi implementeret konceptet 'Bolig med bæredygtig omtanke' over for vores boliglejere. Her gør vi dem opmærksomme på, at de bor i en ejendom, hvor der sker en lang række tiltag for at passe på miljøet og bruge mindre energi. Ejendommen passes og udvikles bæredygtigt, og generelt skal driften leve op til Svanemærket, der er en af verdens skrappeste miljøcertificeringer.

Du kan læse et udvalg af de konkrete krav, som vi oplyser vores boliglejere om her:

- Vi benytter kun serviceleverandører, der er svanemærkede eller lever op til en række specifikke bæredygtige kriterier.
- Vi benytter udelukkende svanemærkede rengøringsmidler, som ikke skader miljøet.
- Vi bekæmper ukrudt med mindst mulig miljøbelastning, f.eks. med damp.
- Vi bekæmper sne og is med svanemærket salt eller et produkt med samme eller mindre miljøbelastning.
- For at passe på miljøet skal affald som minimum sorteres i fem kategorier. Er der ikke indført sortering i kommunen, sørger vi for en særskilt aftale.
- Når vi udskifter hårde hvidevarer, sker det som minimum til energimærke A+.
- Vi vedligeholder og istandsætter ejendom og boliger med blandt andet maling, gulvbeklædning og træ, som er miljømærkede med Ecolabel, og vi vælger leverandører, der efterlever Svanemærkets kriterier.
- Vi indkøber udelukkende vindstrøm eller anden 'grøn strøm' til de fælles installationer.
- Ejendommens administrator DEAS sikrer, at ejendommen passes og udvikles bæredygtigt.

Ejendomsporteføljens energimærker

Det gennemsnitlige energimærke for AP Pensions ejendomsportefølje, vægtet ud fra etagemeter, er klassen B til C. I 2020 fik vi 2,4 point mod 2,5 point i 2019. 2 point resulterer i energimærke B og 3 resulterer i C. Der er i 2020 arbejdet målrettet med energimærkerne for AP Ejendommens portefølje. Der er p.t. 56 energimærker dækkende over et areal på ca. 246.000 m².

Case på energiforbedringer – Fødevarestyrelsen

Fødevarestyrelsen bor til leje i AP Ejendommens kontorejendom på Rosenholmvej i Herning. I forbindelse med genforhandling ønskede Bygningsstyrelsen, der styrer statens lejemål, at energiforbedre ejendommen og opnå et forbedret energimærke fra C til B. Der blev identificeret flere mulige tiltag, såsom installation af solceller, udskiftning af belysning til LED-lys med sensorer og isolering af taget. I samarbejde med lejeren blev det blandt andet besluttet at udskifte belysning til LED med sensorer, pumper, teknisk efterisolering, og der blev etableret solceller udvalgte steder på taget.

Social bæredygtighed

I 2020 åbnede vi i samarbejde med Danske Diakonhjem et friplejehjem i Nørager. Der er indrettet særlige værelser, som pårørende kan benytte til overnatning, når de besøger beboerne, og friplejehjemmet understøtter vores fokus på den sociale bæredygtighed. Samtidig har vi vist samme hensyn ved at udvikle boliger i hele Danmark, inklusive de dele af Danmark, der ofte omtales som Udkantsdanmark.

Danske Diakonhjem er en selvejende, nonprofit organisation, der har over 50 års erfaring med at opføre og drive plejehjem, hospicer og botilbud. I dag driver Danske Diakonhjem 70 plejehjem. AP Ejendomme og Danske Diakonhjem opfører også et friplejehjem i Horsens. Plejehjemmet bliver det første svanemærkede friplejehjem i Danmark.

Social bæredygtighed i Hejredalskvarteret i Aarhus skal skabe en mere robust by

En specifikt tiltag er projektet i Hejredalskvarteret, hvor der er fokus på social bæredygtighed. AP Pension lægger op til en transformation af området fra betonkollegium til et grønt boligområde i tegl og dermed et nyt Hejredalskvarter med 75 byhuse af høj kvalitet med god sammenhæng til det eksisterende boligområde på den anden side af Hejredalsvej. Projektet har fokus på social bæredygtighed, hvor kombination af den blandede by med almene boliger og byhuse understøtter diversiteten i området og samlet set giver en mere robust by.

Det er visionen at skabe mindre kvarterer med et varieret udtryk, som bliver bundet sammen af store og små grønne haver. Det grønne miljø mellem husene skal være områdets kendetegn med grobund for et stærkt naboskab. AP Ejendomme forventer, at de nye lejeboliger bliver yderst attraktive for f.eks. den unge børnefamilie.

AP Pension investerer med bæredygtighed for øje. Derfor er det også målet, at kvaliteten af de 75 byhuse i to og tre etager bliver så høj, at de opnår Svanemærket eller DGNB-certificering. For at nå målet arbejdes der f.eks. på, at projektet opføres med træ som bærende konstruktion, så CO₂-forbruget til byggeriet nedsættes.

Partnerskaber og konventioner

Vi ønsker at understøtte Parisaftalen (under 2,0 graders globalopvarmning), FN's 17 verdensmål, anbefalingerne fra FN's klimapanel (IPCC), regeringen og Folketingets klimamålsætning for at imødekomme de klimaudfordringer, som vores verden står over for.

AP Ejendomme er fortsat premiummedlem hos Green Building Council Danmark, der står for DGNB-certificeringen af bygninger i Danmark. I dette regi deltog vi i 2020 i et studie af EU's kommende taksonomiregler, der fra 2022 eller 2023 kommer til at definere, hvad EU-kommissionen forstår ved en grøn investering. Studiet har til formål, at der udarbejdes et samlet høringssvar til EU-Kommissionen fra GBC Danmark, GBC Spanien, GBC Tyskland og GBC Østrig.

AP Ejendomme har i 2020 også deltaget i forskellige paneldebatter faciliteret af Miljømærkning Danmark, som står for Svanemærkningen. Her var bygherrens rolle i udviklingen af et mere bæredygtigt byggeri under debat.

I 2020 er AP Ejendomme blevet medlem af Bæredygtig Betoninitiativ under Dansk Byggeri. Det har vi valgt at deltage i, fordi initiativet har til formål at reducere CO₂-aftrykket fra beton i byggeriet. Omkring 5 procent af byggeriets samlede globale CO₂-aftryk på 40 procent kan henføres til anvendelse af beton i byggeriet. Beton er det mest anvendte materiale i verden, hvis der ses bort fra vand, hvorfor det er helt afgørende for den grønne omstilling i byggeriet, at anvendelsen af beton bliver bearbejdet. Der er omkring 45 medlemmer i initiativet bestående af forskellige aktører i værdikæden inden for betonindustrien, og der er foreløbigt kun ganske få bygherrer med i initiativet.

I 2019 blev AP Ejendomme tilmeldt Energispring i København. I 2020 kom samme mulighed i Aarhus. AP Ejendomme ønsker at bidrage aktivt til sådanne initiativer, der skaber et professionelt netværk for bygningsejere, administratorer og interesseorganisationer. Samspelet mellem Aarhus Kommune, AffaldVarme Aarhus og netværkets partnere skal sætte fokus på at minimere energiforbruget i bygningerne via videndeling, aktiv anvendelse af energidata og uddannelse. I netværket vil

AP Ejendomme har en portefølje af ejendomme, der er udlejet som f.eks. boliger, virksomheder, hoteller, detailhandel eller landbrug.

Byggerier i gang eller opstartet i 2020

- Erhverv
- Erhverv og bolig
- Bolig

fokus være at skabe energieffektive bygninger og samtidig undersøge, hvordan bygningerne i fremtiden kan gøres mere fleksible i forhold svingende energiproduktion fra sol og vind.

Krav til totalentreprenører, underentreprenører og leverandører

Vi har stort fokus på arbejdsmiljøet på vores byggepladser, hvorfor vi typisk beder en uafhængig rådgiver, der ikke er tilknyttet entreprenørens organisation, om at varetage opgaven om overholdelse af arbejdsmiljøreglerne. Vi vælger at gøre dette, da vi er bevidste om, at stramme tidsplaner med dagbøder og lignende økonomiske sanktioner kan medføre, at arbejdsmiljøreglerne ikke altid gives den nødvendige prioritet hos entreprenøren.

Uagtet at AP Ejendomme ønsker, at vores projekter afleveres til tiden, skal dette ikke ske på bekostning af tilsidesættelse af arbejdsmiljøreglerne.

Totalentreprenører, underentreprenører og leverandører skal overholde en række af ILO-konventionerne (Den Internationale Arbejdsorganisation under FN). Herunder:

- Sikring af medarbejdernes løn- og arbejdsvilkår i henhold til dansk overenskomst for det pågældende område.
- Sikring imod tvangsarbejde.
- Sikring imod diskrimination i ansættelsen.
- Sikring af mindstealder hos arbejdstager.
- Sikring af sikkert og sundt arbejdsmiljø.

Håndtering af covid-19 gennem

fremrykninger af projekter og lejereduktion

For at hjælpe byggebranchen, der risikerede at blive hårdt ramt af coronakrisen, valgte AP Ejendomme i 2020 at fremrykke planlagte renoveringer og vedligeholdelsesarbejder på vores ejendomme. I det omfang det kunne lade sig gøre, benyttede vi os af lokale håndværkere. Også renoveringer og vedligeholdelsesarbejder på vores eksisterende ejendomsportefølje har AP Ejendomme sammen med vores ejendomsadministrator, DEAS, valgt at fremrykke.

Situationen med covid-19 har også været hård for butikks- og hotelbranchen. Det har betydet, at vi har modtaget en række anmodninger om lejereduktion og lejehenstand. AP Ejendomme har set konkret på de enkelte henvendelser, og vi har ikke været afvisende over for lejers henvendelser, hvis det blev vurderet, at lejernes overlevelse var udfordret af pandemien. Vi har endnu ikke erfaret, at det generelle lejeniveau eller prisniveauet på jordarealer har været faldende som en konsekvens af pandemien.

I forhold til kommende projekter har pandemien betydet, at et par større kontorudviklingsprojekter blev sat på pause. Hen over året har uvisheden om betydningen af øget hjemmearbejde, digitale møder, nye arealkrav pr. medarbejder, indretning af mødefaciliteter mv. gjort, at projekterne endnu ikke er påbegyndt.

Vi følger udviklingen inden for design af kontorbygninger og forsøger at hjælpe virksomhederne med at få skabt det nødvendige overblik over pandemiens påvirkninger af fremtidens kontordomicil, så vi kan få aktiveret projekterne igen.

Sådan har covid-19 påvirket AP Ejendomme

- Byggebranchens har været under pres, og vi har derfor fremrykket planlagte renoveringer og vedligeholdelsesarbejder.
- Lejesegmentet har været påvirket, og vi har fokuseret på lejereduktion og lejehenstand.
- Kontorudviklingsprojekter er sat på pause, men vi følger udviklingen, så vi kan skabe fremtidens kontordomiciler.

Målsætninger for fremtiden

EU-Kommissionen er i gang med at udarbejde nye taksonomiregler, der kommer til at definere, hvilke krav finansielle virksomheder skal overholde, for at deres investeringer kan anses for at være en grøn investering i EU.

Det er forventningen, at disse regler træder i kraft i 2022 eller 2023, og vi følger processen nøje, så AP Ejendomes strategi inden for bæredygtighed imødekommer de nye taksonomiregler. Vi deltager i et pilotprojekt via GBC-dk, hvor vi har

indleveret data fra vores kontorhus på Trælastholmen, der forventes DGNB platincertificeret. Den frivillige bæredygtighedsklasse i bygningsreglementet har testperiode frem til 2022. Det er forventningen i branchen, at opfyldelse af den frivillige bæredygtighedsklasse bliver et obligatorisk krav for at få udstedt ibrugtagningstilladelse.

Endelig vil vi arbejde videre med at indgå strategiske partnerskaber med relevante virksomheder inden for byggebranchen. F.eks. inden for byggematerialer, forsyningsmuligheder, optimerede designprocesser eller lignende.

Se oversigt over bygninger på appension.dk/boliger

FN's 17 verdensmål

AP Ejendomes arbejde med FN's verdensmål. I forbindelse med indsatsen inden for ejendomme har AP Pension primært fokus på at påvirke følgende verdensmål i en positiv retning:

Verdensmål 7 – bæredygtig energi

Punkt 7.2: Inden 2030 skal andelen af vedvarende energi i det globale energimiks øges væsentligt.

AP Ejendomme kigger på alle forsyningsforhold til vores projekter, herunder muligheden for at etablere vedvarende energikilder til bygningernes drift. Vi har f.eks. været i dialog med Mærsk Holding om deres geotermiprogram, der kan producere vedvarende fjernkøl, varme og energi.

Verdensmål 11 – gøre byer, lokalsamfund og bosættelser inkluderende, sikre, robuste og bæredygtige. Punkt 11.3: Inden 2030 skal byudvikling gøres mere inkluderende og bæredygtig, og kapaciteten til en inddragende, integreret og bæredygtig boligplanlægning og forvaltning i alle lande skal styrkes.

AP Ejendomme har de sidste par år vundet flere offentlige udbud om udvikling af nye bydelsområder i f.eks. i Odense, Horsens og Kolding. Det afgørende evalueringskriterie har ikke været prisen pr. byggeretskvadratmeter, men tilbudsgiverens ambitioner og erfaringer fra dialogen med kommunen om at få skabt en bæredygtig og inkluderende bydel. AP Ejendomme arbejder i den forbindelse med forskellige boligtypologier, såsom rækkehuse, etagebyggeri, almene boliger, seniorvenlige boliger samt placering af daginstitutioner, friplejehjem, dagligvarebutikker og retail. Det er blandt andet en blandet bydel, som kan bidrage til at skabe de rigtige rammer for en bæredygtig, inkluderende og social bydel.

Verdensmål 12 – sikre bæredygtige forbrugs- og produktionsformer. Punkt 12.2: Inden 2030 skal der opnås en bæredygtig forvaltning og effektiv udnyttelse af naturressourcer. Punkt 12.5: Inden 2030 skal affaldsgenereringen reduceres væsentligt gennem forebyggelse, reduktion, genindvinding og genbrug.

Vi har fokus på anvendelse af bæredygtige materialer i vores projekter, såsom bæredygtig beton, anvendelse af træ i de bærende konstruktioner, udvikling af nye byggematerialer, reduktion i mængderne af råstoffer såsom stål, grus og sten. Vi har fokus på den cirkulære økonomi, f.eks. ved at stille krav om korrekt affaldshåndtering fra vores byggepladser, så vi sikrer, at mest muligt genbruges.

Verdensmål 17 – partnerskaber for handling

AP Ejendomme har erfaring med at indgå partnerskaber for at arbejde med ejendomsinvesteringer i et bredere perspektiv. I et partnerskab kan AP Ejendomme få indblik i partnernes behov og indarbejde dette i udviklingen af projekterne. Der er indgået partnerskab med blandt andet Horsens kommune om udviklingen af området. Vi har også indgået partnerskab med Silkeborg for at skabe plads til at udvikle søbredden til et rekreativt område. Ved at indgå partnerskabet har AP Ejendomme sammen med kommunen fået skabt værdi for både AP Ejendomes ejere og for kommunens borgere, der får et nyt rekreativt område i centrum af deres by.

Investeringsfokus: Landbrug

AP Pension har gennem AP Ejendomme allokeret en del af investeringsporteføljen til danske landbrug. Operationelt sker det gennem datterselskabet Dansk Farmland K/S og driftsselskabet Agrofond A/S. Ved udgangen af 2020 rummede porteføljen 11 landbrugsbedrifter, hvor Dansk Farmland K/S har indgået forpagtningsaftaler med danske landmænd. På linje med AP Pensions øvrige investeringsaktiviteter ønsker vi at understøtte den bæredygtige udvikling i landbrugssektoren. At gøre konventionelle landbrug mere bæredygtige understøttes af brancheorganisationen Landbrug & Fødevarer, som har meldt ud, at dansk landbrug skal være klimaneutralt i 2050.

RISE-analyse

Tilbage i 2019 fik vi i samarbejde med SEGES, et fagligt videns- og innovationshus tilknyttet Dansk Landbrugs Rådgivning, udarbejdet en RISE-bæredygtighedsanalyse (Response Inducing Sustainability Evaluation-analyse) af de enkelte landbrugsbedrifter. Resultatet af RISE-analysen i 2019 var samlet set tilfredsstillende, hvor f.eks. bedriftsledelse, jord og husdyr mv. fik et godt resultat. Derimod var der kun et middel resultat i forhold til økonomi, klima og biodiversitet. Som led i RISE-analysen blev der udarbejdet handlingsplaner for alle bedrifter, hvor mulige tiltag til at forbedre bæredygtigheden blev angivet. Der er løbende fulgt op på tiltagene i handlingsplanerne, og vurderingen er, at en række af disse tiltag har medført forbedret bæredygtighed i porteføljen.

Fremgang i bæredygtigheden i 2020

Baseret på gennemgangen af disse handlingsplaner har SEGES estimeret forbedringerne i bæredygtigheden efter år et (se figur 1), hvor den røde stiplede linje viser grad af bæredygtighed i 2019, og den grønne stiplede linje viser graden af bæredygtighed i 2020.

Heraf kan det ses, at der i 2020 blandt andet er sket forbedringer i forhold til økonomisk bæredygtighed, livskvalitet og biodiversitet. Efter planen bliver der udarbejdet nye RISE-analyser hvert tredje år.

Analyse af energiforbrug og CO₂-udledning

Endvidere har Dansk Farmland K/S bedt Dansk Energirådgivning om at opgøre energiforbruget og CO₂-udledningen for den enkelte bedrift.

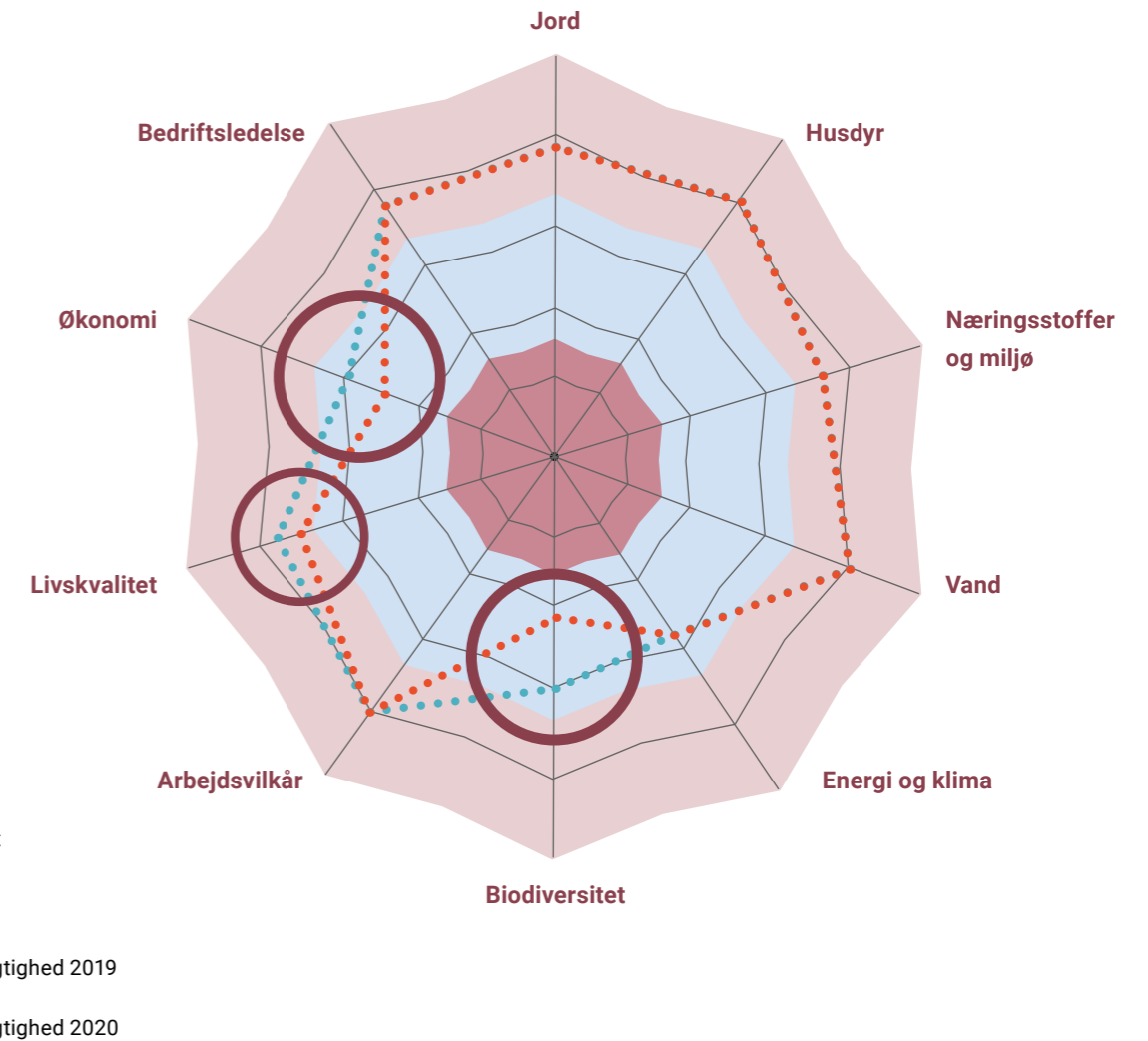
Efter besøg hos de enkelte landbrug, hvor de nødvendige informationer er blevet indsamlet, har Dansk Energirådgivning i deres rapportering desuden angivet tiltag, som kan reducere bedriftens energiforbrug og dermed CO₂-udledningen.

De energiforbedrende forslag anslår en potentiel reduktion på 20 procent af det totale energiforbrug og 29 procent af den totale CO₂-udledning. Den totale CO₂-udledning i landbrugsporteføljen udgør 1.267 ton CO₂ i 2020.

Sådan har covid-19 påvirket landbruget

Overordnet har landbruget ikke været specielt hårdt ramt af coronakrisen, hvilket blandt andet kan ses ved, at porteføljen i Dansk Farmland K/S har en forbedret score på økonomisk bæredygtighed. Landbruget er derimod blevet ramt indirekte, idet coronakrisen har påvirket dele af afsætningsleddet. Det kan således konstateres, at de store aftagere med bredt fokus såsom Arla, Danish Crown og Danpo generelt har klaret sig godt i krisen, hvorimod mindre og mere specialiserede aftagere såsom Naturmælk, Øllingegaard og svineeksportører har klaret sig mindre godt.

Coronakrisen har på den måde medført, at vores forpagtere er blevet opmærksomme på, at det er relevant at vurdere, hvorvidt deres samarbejdspartner (aftagerleddet) er gearret til at kunne håndtere en fremtidig krise.

RISE-analysen giver et overblik over, hvordan den enkelte bedrift præsterer i forhold til forskellige bæredygtighedskriterier samt konkrete forslag til, hvordan den enkelte bedrift kan gøres mere bæredygtig. Strukturen i RISE-analysen ligner strukturen i FN's verdensmål.

Kriterier i RISE-analysen

- **Jord:** Om jordbundens tilstand på bedriften, og hvordan den bliver påvirket af måden, hvorpå landbruget drives.
- **Husdyr:** Om husdyr holdes på en måde, der sikrer deres velfærd og produktivitet.
- **Næringsstoffer og miljøbeskyttelse:** Om næringsstofkredsløbet, hvor miljøforureningen og materialeforbrug minimeres.
- **Vand:** Om hvor intensivt og effektivt vandet anvendes i produktionen, og hvor bæredygtig bedriftens markvandspraksis er.
- **Energi og klima:** Om hvordan der sættes ind for at mindske klimapåvirkningen.
- **Biodiversitet:** Om der er et velfungerende og afbalanceret økosystem.
- **Arbejdsvilkår:** Om arbejdsvilkårene for de ansatte og bedriftsejeren og forholdet mellem arbejde og fritid.
- **Livskvalitet:** Om livskvalitet, tilfredshed og lykke for de mennesker, der bor på gården.
- **Økonomi:** Om den korte- og langsigtede rentabilitet af bedriften.
- **Bedriftsledelse:** Om der følges mål, strategier og vurderes interne og eksterne risici.

I forbindelse med indsatsen inden for landbrug har AP Pension primært fokus på at påvirke følgende verdensmål i en positiv retning:

Landbrugscase: Rokkedahl

Rokkedahl indgår i AP Pensions portefølje af danske landbrug. Rokkedahl er familieejet og ligger i Nordjylland. Siden 1963 har Rokkedahl opdrættet kyllinger med fokus på dyrevelfærd og høj kødkvalitet. I dag er det tredje generation af familien Rokkedahl, der driver landbruget i landsbyen Kølby mellem Nibe og Løgstør.

Hos familien Rokkedahl har der aldrig været i tvivl om, at dyrevelfærd og god kødkvalitet følges ad. Landbruget står selv inde for opvækst, foder, slagtning – og alle de små detaljer, der tilsammen betyder kvalitet. Der skal passes godt på økosystemet, og det sker på Rokkedahl gennem en bæredygtig drift.

Dorte Frykman Andersen
underdirektør for Sundhed

Arbejdet med kundernes helbred

Ligesom det er tilfældet rundt om i Danmark og resten af verden, er mange af AP Pensions kunder ramt på trivslen, og særligt når det kommer til psykiske lidelser.

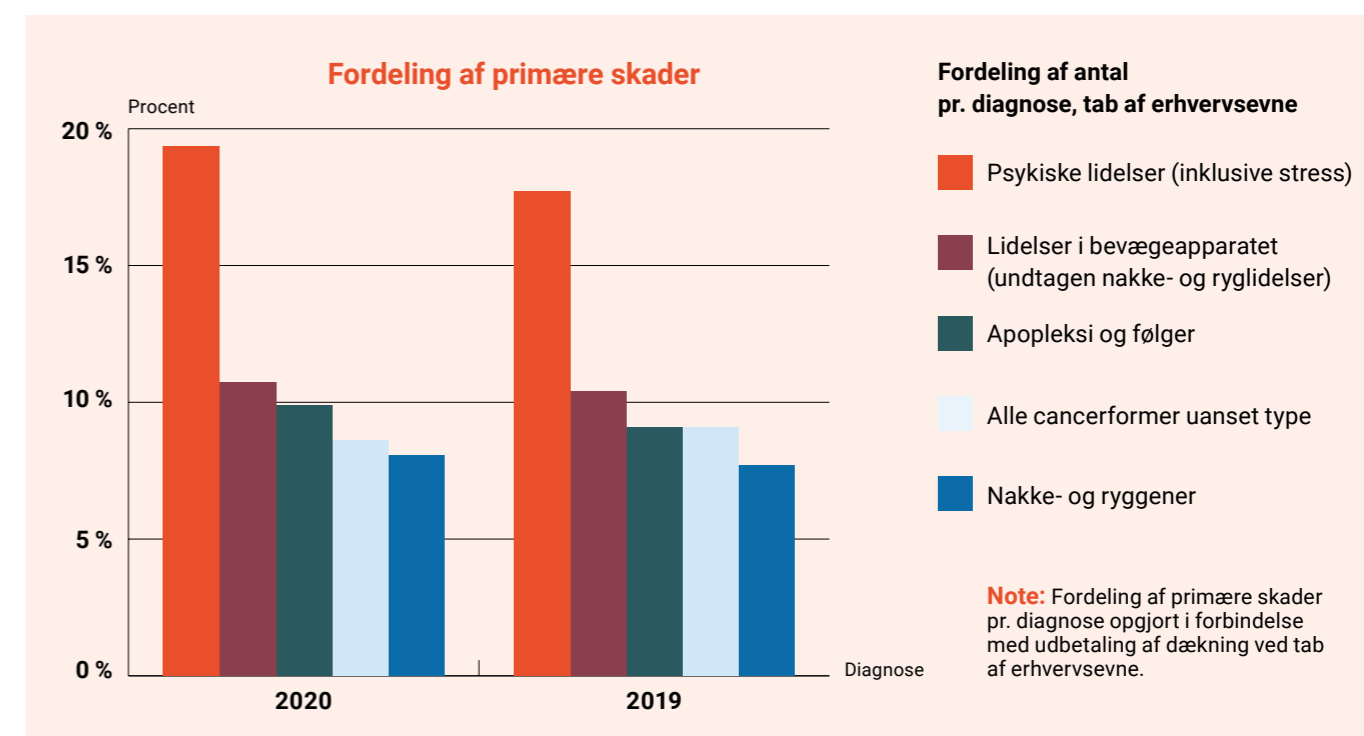
Det er en fortsættelse af tendensen fra de foregående år, men der er ingen tvivl om, at de løbende indgreb i arbejds- og privatliv som følge af covid-19 har sat spor hos mange danskere. Det er med til at understrege vigtigheden af vores investering i forebyggelsesområdet, som vi startede i 2019.

Kundernes sundhed skal forbedres

På sundhedsområdet arbejder vi for at forbedre kundernes sundhed, mindske sygefraværet og fastholde kundernes tilknytning til arbejdsmarkedet. Det gavner både den enkelte kunde og fællesskabet, og det vil udover et bedre helbred for den enkelte også på sigt kunne aflæses i balancen mellem prisen på forsikringerne og sygdomsudgifter i AP Pension.

Vores ambitioner på sundhedsområdet er høje, og vi ønsker at blive oplevet som et selskab, der tager ansvar for kundernes sundhed og for et bæredygtigt fællesskab. I 2020 har vi set, at udviklingen i livsstilssygdomme og psykiske lidelser som f.eks. stress, angst og depression fortsat er stigende blandt vores kunder, ligesom det er et stigende problem i befolkningen generelt.

Det er både en samfundsmæssig udfordring og en økonomisk risiko for AP Pension, at udbetalingerne til tab af erhvervsevne stiger. AP Pensions resultat i forhold til syge- og ulykkesforsikringer (SUL) for 2020 er -131 mio. kr. sammenlignet med -893 mio. kr. i 2019.

Det er en tendens i hele pensionsbranchen, at der er store tab på tab af erhvervsevneforsikringer. Ubalancen har også medført, at Finanstilsynet tidligere meldte ud, at de i den kommende tid vil sætte fokus på prissætningen af disse forsikringer.

Vi kan dermed konstatere, at der i disse år ikke er en god balance mellem prisen på forsikringerne og udbetalingerne til kunderne. Prisstigninger er et naturligt skridt, men det må ikke stå alene, og derfor arbejder AP Pension med kombinationen af en mere balanceret prissætning og forebyggende sundhedsindsatser til gavn for kundefællesskabet.

Identificerede risici

Stigende behov for sundhedsindsatser

Udviklingen i livsstilssygdomme og psykiske lidelser som f.eks. stress, angst og depression er et kendt problem.

Indsatsen med at forebygge disse problemer er nødvendig for at undgå stigende pres på de offentlige ydelser, tab af produktivitet og lavere livskvalitet. AP Pension har som livsforsikringselskab et særligt ansvar for at adressere disse udfordringer.

Dækninger ved tab af erhvervsevne

Det er en økonomisk risiko for AP Pension, at udbetalingerne til dækninger ved tab af erhvervsevne stiger. Tendensen præger hele pensionsbranchen og er udtryk for, at flere kunder har behov for at bruge denne dækning.

Fortsat ubalance mellem forsikringsindtægter og -udgifter

Den manglende balance mellem prisen på forsikringerne og udbetalinger til kunderne kalder på en bred indsats. Prisstigninger er naturlige, men det vil påvirke AP Pensions konkurrencekraft i en negativ retning. Den rigtige løsning er en balanceret prissætning og sundhedsindsatser til gavn for kundefællesskabet.

Behov for en koordineret indsats

I sundhedsområdet i AP Pension udvikles den samlede strategi for vores sundhedsindsatser. Det gælder produkter, koncepter og partnerskaber. Samtidig sikrer området den organisatoriske sammenhængskraft samt driften i de enkelte afdelinger.

Kunderne skal opleve, at vi er til stede med forebyggelse af helbredsmæssige udfordringer og generelt er en hjælp til bedre trivsel og livskvalitet. Sundhedsområdet favner alle tre forebyggelsesniveauer: Det primære, sekundære og tertiære. Den primære forebyggelse rummer indsatser for personer, der ikke

er i risikozonen for sygdom. Den sekundære og tertiære forebyggelse rækker ud til dem, som har en mellem eller høj risiko for at blive ramt af sygdom.

Tidlig kontakt giver resultater

Et vigtigt arbejde med sygdomsforkortende initiativer består af vejledning inden for alment helbred, stress, coaching og kommunale forløb. Vi har fokus på den primære og sekundære forebyggelse, som udmønter sig ved, at vi er tidlig i kontakt med den enkelte kunde, allerede når de første tegn på fysisk eller psykisk mistrivsel opstår, eller når skaden er sket. Mere end 800 kunder har i 2020 været i kontakt med AP Pension, og vi kan se en udbredt tilfredshed med rådgivningen. Samlet set har kunderne givet indsatsen en score på 6,8 ud af syv mulige. I 2020 arbejdede vi med at etablere et nyt digitalt værktøj samt et rådgivningskoncept til vores virksomhedskunder.

Fokus på sundhedstilstand med nyt digitalt værktøj

Vi har i 2020 arbejdet på at implementere et nyt digitalt værktøj i samarbejde med Falck Healthcare. Målet er at støtte kunderne digitalt og samtidig opsamle struktureret viden om kundernes fysiske og psykiske trivsel, så effekten af vores sundhedsindsatser kan værdifastsættes. Dermed vil vi kunne vise den økonomiske gevinst i den enkelte virksomhed samt betydningen for samfundet. Værktøjet indeholder en måling af den enkelte brugers sundhedstilstand. Værktøjet er videnskabeligt funderet og bygger på et omfattende datagrundlag, som kombineres med de oplysninger, den enkelte bruger indtaster. Værktøjet er præsenteret og taget i brug internt i AP Pension, både fordi vi som virksomhed har sundhed på agendaen, og fordi vi ønsker viden og erfaring, inden vi præsenterer værktøjet for vores kunder primo 2021. Etablering af benchmark og løbende viden om sundhedstilstanden vil gøre det muligt for os at igangsætte de indsatser, der har størst potentiale i forhold til at højne sundheden, fordi vi som virksomhed kan se, hvor behovet er størst. Det samme vil gøre sig gældende hos de af vores virksomhedskunder, der tager værktøjet til sig.

Sundhed på arbejdspladsen

Under overskriften 'Det bæredygtige arbejdsliv' udviklede AP Pension et nyt koncept for virksomheder, som perspektiverer sundhed på arbejdspladsen. I løbet af 2020 har en række møder med virksomheder bidraget til udviklingen, og resultatet har været flere sundhedsaktiviteter og -indsatser, som skal øge trivslen og reducere sygefraværet.

Vi er desuden ved at få etableret en rapportering, der vil give os en pejling på, hvilke af vores større virksomhedskunder der ser ud til at have udfordringer med sundhedstilstanden.

I 2020 har vi set, at udviklingen i livsstilssygdomme og psykiske lidelser som f.eks. stress, angst og depression fortsat er stigende blandt vores kunder, ligesom det er et stigende problem i befolkningen generelt

Vi flytter dermed vores hovedfokus til sekundær forebyggelse på baggrund af oplysninger i skadesregnskaber. Forventningen er, at vi proaktivt kan bidrage med indsatser, der kan forbedre sundhedstilstanden i virksomheden og dermed undgå forværring af underskud på forsikringerne på kort sig. Målet på lang sigt er en forbedring af syge- og ulykkeregnskabet.

Den planlagte sundhedsuge i uge 41 blev gennemført delvist digitalt og vil fremover fungere som inspiration til vores virksomhedskunder.

Intern sundhedskomite udvikler og tester

I 2020 blev en række initiativer igangsat af vores egen sundhedskomite. Målet er at øge sundheden blandt medarbejderne og finde frem til de bedst fungerende tiltag og derefter kunne tilbyde dem til kunderne. I begyndelsen af året kortlagde vi ønsker i forhold til sundhedstiltag blandt AP Pensions ansatte. Det gav os vigtig viden om, hvor der var størst behov for at sætte ind, og hvad der virker mest motiverende. I slutningen af marts ramte covid-19, og resten af året var præget af hjemsendelser og anderledes arbejdsrutiner. Derfor måtte alle aktiviteter revideres, og mange gennemføres digitalt. Det var en værdig udfordring, men det gav os uvurderlig viden om, hvordan vi mest effektivt når medarbejderne med de rigtige tiltag. Den planlagte sundhedsuge i uge 41 blev gennemført delvist digitalt og vil fremover fungere som inspiration til vores virksomhedskunder.

Brug af observation – fokus på korrekt udbetaling

AP Pension er 100 procent ejet af kunderne. Det er derfor vigtigt, at de forsikringsudbetalinger, vi foretager, både sker med respekt for kundernes individuelle vilkår og for kundefællesskabet. I AP Pension gør vi en indsats for at stoppe uberettigede udbetalinger, da det ellers i sidste ende vil ramme alle de andre kunder i fællesskabet i form af højere forsikringspriser. Det er derfor vores ansvar at sikre, at vi kun udbetaler forsikringsydelse, når kunderne er berettigede til udbetaling.

Tiltagende inden for sundhed og forebyggelse

Helbredportal

Helbredsvejledning (AP Care)

Helbredsmåling

Strategisk rådgivning

Se mere på: appension.dk/mit-helbred

Partnerskab Dansk Sundhedssikring

For at sikre en samlet sundhedsløsning har vi arbejdet med at styrke sundhedsforsikringen Lifeline, som AP Pension ejer via ejerskab af selskabet Skandia. Vi har både arbejdet med at udvikle selve produktet og med at få en velfungerende outsourcing af skadesbehandlingen i samarbejde med Dansk Sundhedssikring. I fællesskab udvikler vi desuden et system, der videresender kunder til AP Care, hvis der er risiko for et længerevarende sygdomsforløb, som vi kan bidrage til at afværge. Vi forventer lancering i første halvår 2021 og kan på den måde følge kunden tæt i de faser, som er nødvendige.

Vi sikrer korrekt udbetaling ved at være grundige i vores sagsbehandling, når vi belyser en sag i samarbejde med kunden. Der er dog særlige tilfælde, hvor vi har en velbegrunnet mistanke om, at en udbetaling er uberettiget, og hvor eneste vej til en faktisk korrekt og objektiv belysning af sagen er at observere kunden.

Vi bruger kun observation i et fåtal af sager, og kun når alle andre muligheder er udtømte eller utilstrækkelige. Observationer sker naturligvis altid i henhold til gældende lovgivning og branchens retningslinjer.

Når vi har gjort brug af observation, træffer vi afgørelsen om betydningen af det observerede ud fra en juridisk og en lægefaglig vurdering. Vi fortæller selvfølgelig vores kunder om de undersøgelser, vi har foretaget.

Vores kunder støtter op om brugen observation i sager med velbegrunnet mistanke om uberettigede udbetalinger, og i løbet af de sidste fem år har vi stoppet eller undgået uberettigede udbetalinger til en værdi af cirka 190 mio. kr.

Det er penge, de andre kunder ville have mistet, hvis vi ikke havde reageret.

Håndtering af covid-19 og dialogen med kunderne

I 2020 har covid-19 påvirket vores slutkunder og virksomhedskunder. I forhold til slutkunderne oplevede vi, at de psykiske udfordringer udgjorde 70 procent af de henvendelser, vi fik til afdelingen AP Care.

Det er en stigning i forhold til, hvad vi oplevede, før covid-19 påvirkede Danmark. Mange af henvendelserne omhandlede bekymringer som følge af covid-19 og udfordringer med at trives i hjemmearbejdet.

Vi kender endnu ikke omfanget af følgevirkningerne af covid-19, dog ser vi, at situationen påvirker sundhedstilstanden hos vores kunder.

Afhængigt af hvor lang tid den delvise nedlukning rækker ind i 2021, er det vores vurdering, at der kan være en stigning i antallet af kunder med trivselsudfordringer. Derfor følger vi udviklingen nøje og forsætter vores indsatser på området.

Sådan har covid-19 påvirket vores kunder

- Flere kunder kontakter AP Pension med psykiske udfordringer.
- Det er sværere at være i dialog om sundhedsfremmende aktiviteter hos virksomhedskunder.
- Trivselsudfordringer vil formodentlig være et stigende problem.

I forbindelse med indsatsen inden for sundhed og forebyggelse har AP Pension primært fokus på at påvirke følgende af FN's verdensmål i en positiv retning:

Kundetilfredshed og kommunikation

Sikker, bæredygtig og nærværende kommunikation

For at forbedre sikkerheden og det miljømæssige aftryk, der er forbundet med fysiske brev-udsendelser, er der etableret samarbejde med e-Boks. Målet er dels at øge informations-sikkerheden og dels at opnå miljømæssige gevinster i form af mindre papirforbrug, færre print og mindre transport.

AP Pension har etableret et datadrevet koncept kaldet Hændelsesbaseret rådgivning, der indebærer proaktiv, målrettet kontakt til kunden. Med Hændelsesbaseret rådgivning bliver den enkelte kunde i AP Pension kontaktet med råd og anbefalinger ved begivenheder i livet, der kan have betydning for pensionsordningen.

Tilfredshed og klagehåndtering

Det er målet for AP Pension at have de mest loyale kunder blandt de kommercielle pensionselskaber. Det væsentligste fokusområde er kundeoplevelsen, herunder tilgængelighed i form af ventetider og ekspeditionstider.

Et vigtigt kontaktpunkt til vores kunder er AP Pensions kundecenter, som spiller en central rolle i vores arbejde med at sikre tilfredse kunder. Mange af vores kunder kontakter dagligt selskabet, og Kundecentret modtager hver måned gennemsnitligt 7.700 kundehenvendelser.

Et opkald tager omkring fire minutter, og efter et telefonopkald får kunden en sms, hvor han eller hun kan score sin tilfredshed med samtalen på en syv-punktskala (hvor syv er højeste score). Den gennemsnitlige score ligger på 6,4, hvilket er et meget tilfredsstillende resultat. Udover kundetilfredsheden måler vi tilfredshed med skadehåndtering, helbredsvejledning og sundhedsforsikringer, som synliggør kundeoplevelsen i den telefoniske kontakt med kunderne.

Vi forholder os både til kundernes tilfredshed og til de klager, som opstår. Alle kunder i AP Pension kan klage over afgørelser i forsikringssager. Det sker i sjældne tilfælde, at sagen bringes for pensionsbranchens officielle klageinstans, Ankenævnet for Forsikring.

Ifølge den seneste opgørelse fra Ankenævnet for Forsikring fik AP Pension medhold i 76,0 procent af de afgjorte klager, hvilket vi anser som tilfredsstillende. I alt blev 17 sager afgjort, det samme antal fra forrige år, hvoraf AP Pension fik medhold i 13 af de 17 sager. I fire sager fik kunden medhold. AP Pension fulgte ikke afgørelsen i to af de fire sager, da AP Pension ikke var enig i grundlaget for afgørelsen, hvor Ankenævnet for Forsikring gik mod tidligere praksis.

AP Pension har årligt mere end 200.000 ekspeditioner, hvorfor vi vurderer, at antallet af klager er lavt.

Fokus på kundeoplevelsen

Kundelojalitet og kundetilfredshed er blandt målene i AP Pensions treårige strategi, SUND2022. Derfor måler vi løbende, hvor tilfredse kunderne er med den service og rådgivning, de får. AP Pension lå i 2020 fortsat i front blandt de kommercielle pensionselskaber i Loyalty Groups BranchIndex Pension 2020. AP Pension lå nummer to på lojalitetsindekset og i forhold til, om respondenter vil anbefale selskabet (NPS). På alle kategorier under kundeoplevelse er AP Pension placeret i den bedste halvdel.

Kundeoplevelsen omfatter kategorierne produktkvalitet, servicekvalitet, værdi for pengene, tillid og etik samt image. Det er afgørende for AP Pension at fastholde denne position, da en god kundeoplevelse er af afgørende betydning for at fastholde en høj lojalitet blandt kunderne.

Scoren på kundetilfredshed i 2020

Skalaen er fra et til syv, hvor syv er bedst

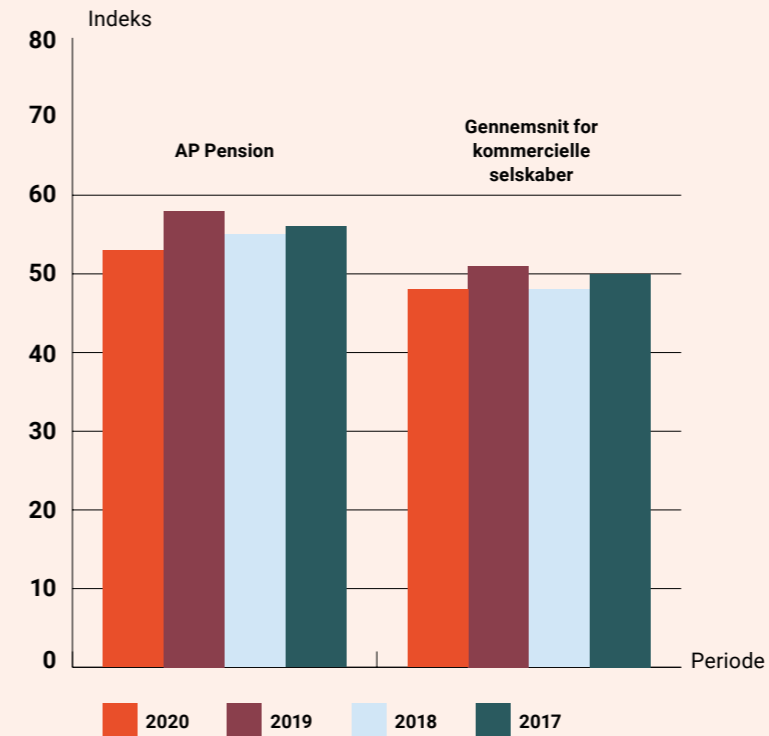
Tilfredshed med Kundecentret:

6,39

Tilfredshed med skadehåndtering:

6,34

Loyalitetsindekset

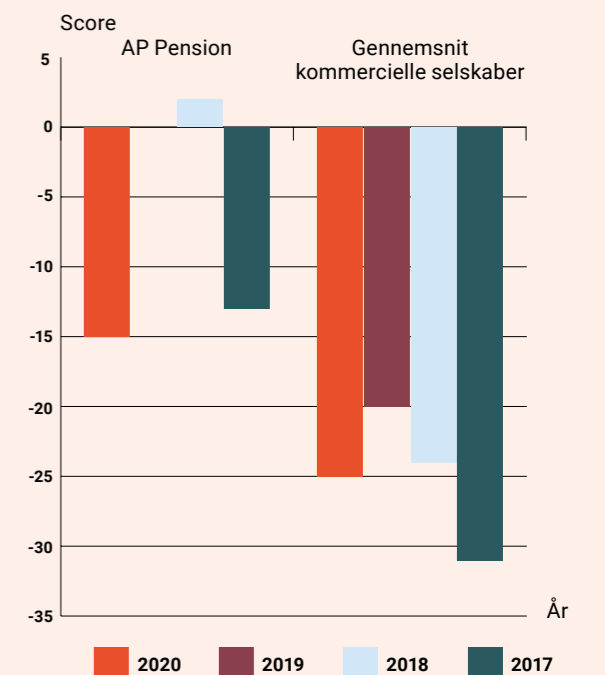

Kundeoplevelser

Note: 'Gennemsnit kommercielle selskaber' er et gennemsnit af de fire kommercielle selskaber AP Pension, PFA, Danica og Velliv. Hvert selskab vægter med 25 procent.
Kilde: Loyalty Groups BranchIndex Pension 2020.

Net Promoter Score - lojalitetsscore

Note: 'Gennemsnit kommercielle selskaber' er et gennemsnit af de fire kommercielle selskaber AP Pension, PFA, Danica og Velliv. Hvert selskab vægter med 25 procent.
Kilde: Loyalty Groups BranchIndex Pension 2020.

Medarbejdere

I AP Pension er medarbejdernes trivsel og engagement essentielt for, at vi kan styrke vores CSR-indsatser på området.

Vi tror på, at en inkluderende kultur, hvor medarbejderne kontinuerligt kan udvikle sig og bringe deres faglige kompetencer i spil, skaber de bedste løsninger for vores kunder og bidrager til et positivt aftryk på det samfund, som vi er en del af.

2020 blev i høj grad et år, hvor forandring var i centrum, og hvor der i kølevandet på covid-19 blev stillet nye krav til måden, vi samarbejder på. Den seneste tid har lært os, at det er vigtigt, at vi kan tænke nyt, se muligheder i udfordringer og tilpasse os, når verden forandrer sig – ikke mindst når det handler om at gentænke samarbejdsformer og bruge nye digitale muligheder.

I AP Pension havde vi i 2020 et særligt fokus på kompetenceudvikling, diversitet og tiltag, som understøtter en inkluderende kultur. Det overordnede mål var at skabe en attraktiv arbejdsplads med fokus på medarbejderudvikling, diversitet og holdånd for at sikre, at vores medarbejdere udvikler sig og trives.

Fortsat højt engagement og motivation blandt medarbejderne

Engagerede medarbejdere er afgørende for, at vi udvikler os som arbejdsplads og når i mål med vores strategi. I 2020 var medarbejdernes motivation og tilfredshed 5,7 på en skala fra et til syv. Det viser vores årlige medarbejdertilfredshedsundersøgelse, som hele 95 procent af medarbejderne besvarede. Resultatet er lidt over niveau sammenlignet med 5,6 i 2019 og fortsat betragtelig højere end gennemsnittet i resten af finans- og forsikringsbranchen, som ligger på 5,3.

Medarbejdernes engagement ligger på 5,5 på en skala fra et til syv, hvilket er på samme niveau som 2019. Efter et år, som har været præget af arbejde på distancen, er vi meget stolte af det samlede resultat.

Identificerede risici

Medarbejdernes trivsel og sundhed
Covid-19 udgør en væsentlig risiko for medarbejdernes trivsel og sundhed, hvilket ikke alene har konsekvenser for AP Pension, men også for samfundet. Flere medarbejdere er påvirket af måneders arbejde på distancen, og det påvirker det mentale helbred. Som en ansvarlig virksomhed er det vores ansvar at agere proaktivt på dette. I AP Pension har vi særligt fokus på at understøtte den enkelte medarbejder og imødekomme de individuelle behov, medarbejderne har.

Strategisk kompetenceudvikling
Der stilles løbende nye krav til opgaveløsningen og dermed også de kompetencer, vores medarbejdere besidder for at kunne levere de bedste løsninger til vores kunder. Hvis vi ikke i tilstrækkelig grad og rettidigt formår at udvikle vores medarbejders faglige og personlige kompetencer, udgør det en risiko for, at medarbejderne forlader AP Pension. I AP Pension arbejder vi kontinuerligt og proaktivt for at styrke vores medarbejders kompetenceudvikling, og strategisk kompetenceudvikling er et særligt fokusområde for 2021

Janni Bové Shou
underdirektør for HR,
Samfundsansvar og Strategi

I AP Pension ønsker vi at bidrage aktivt til at skabe rammerne for et sundere arbejdsliv i alle livets faser. I 2020 har vi etableret en intern sundhedskomite, som arbejder med medarbejdernes sundhed, trivsel og energi. Vores mål med tiltaget er at forebygge sygdom og være en arbejdsplads, som rummer en høj sundhed og trivsel blandt medarbejderne.

Motivationsscore 2020

5,5 ud af syv (lidt over 2019 niveau)

Branchescore: 5,3

Engagementscore 2020

5,7 ud af syv (samme niveau som 2019)

Branchescore: 5,1

Sygefravær 2020

3,1 (3,6 i 2019)

Mål: 3,5

I 2020 er det gennemsnitlige sygefravær 3,1 procent mod 3,6 procent i 2019. I 2021 er målsætningen et gennemsnitlig sygefravær på maksimum 3,3 procent.

Etablering af uddannelsesafdeling skal understøtte medarbejdernes udvikling

AP Pension er kendt for at tiltrække og fastholde dygtige medarbejdere og have fokus på medarbejdernes trivsel, arbejdsglæde og sundhed. I 2020 har vi haft et særligt fokus på at styrke vores tiltag inden for performance og talent management, så vi kontinuerligt sikrer, at vores medarbejdere har de rigtige kompetencer og udviklingsmuligheder.

I 2020 etablerede vi en uddannelsesafdeling, som arbejder målrettet med at styrke den strategiske kompetenceopbygning på tværs af AP Pension. Som et led i dette er der foretaget en omfattende kompetenceanalyse af alle områder i AP Pension, så vi kan sikre, at medarbejderne er tilstrækkeligt kompetente til at varetage deres nuværende og fremtidige arbejdsopgaver. Det har manifesteret sig i en række tiltag og undervisningsmoduler, som understøtter den enkelte med-

arbejders udviklingsrejse gennem AP Pension. At have dygtige medarbejdere er nøglen til at opnå vores strategiske mål – og netop det ønsker vi at understøtte i AP Pension.

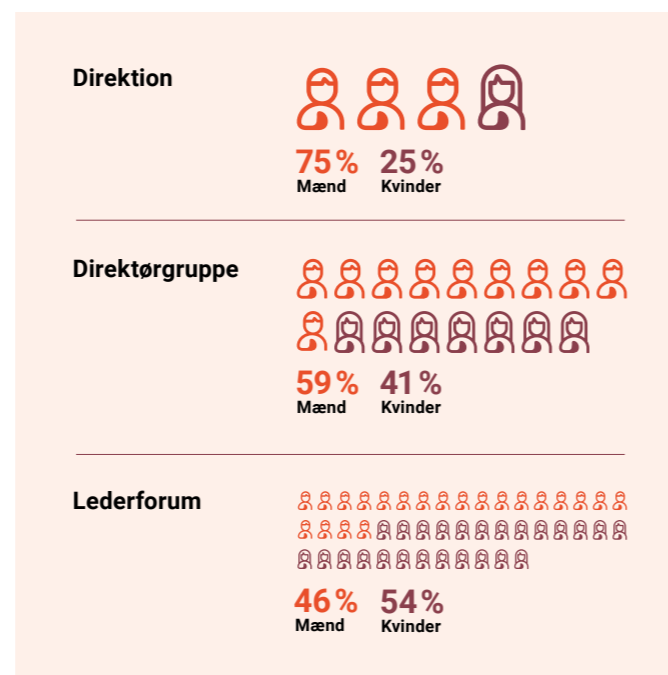
Diversitet og inklusion i fokus

I AP Pension mener vi, at vi har et fælles ansvar for at fremme diversiteten blandt vores medarbejdere og i samfundet generelt. Vores mål er at styrke og bringe mangfoldigheden i spil, fordi vi ved, at det skaber en sundere virksomhed og et samfund i bedre balance. Vi har i 2020 fortsat arbejdet målrettet med diversitet mellem kønnene, og vi har en ambition om diversitet i alle ledelseslag. Vi definerer diversitet ud fra en 40/60 procent fordeling mellem kønnene. For at understøtte arbejdet er der udarbejdet en handlingsplan for 2020 og 2021, som understøtter diversitet inden for følgende kategorier

- Rekruttering
- Uddannelse
- Ledelse
- Fleksibilitet

At opnå og fastholde diversitet i alle ledelseslag er en rejse, som kræver et holistisk og vedvarende fokus. Dette er netop målsætningen med at udarbejde konkrete handlingsplaner, som er kendte for alle ansatte i AP Pension. Igen i år placerer vi os flot i forhold til finans- og pensionsbranchen.

I AP Pension er der 25 procent kvinder i direktionen og 75 procent mænd. På direktørniveau er andelen af kvinder 41 procent og 59 procent mænd.

Vores mål er at styrke og bringe mangfoldigheden i spil, fordi vi ved, at det skaber en sundere virksomhed og et samfund i bedre balance

I AP Pensions Lederforum, som omfatter direktører, afdelingsledere og teamledere, er 54 procent kvinder og 46 procent mænd. AP Pension arbejder på, at sammensætningen repræsenterer en ligelig fordeling af kønnene. Det sker f.eks. ved at opfordre det underrepræsenterede køn til at søge ledige stillinger, øget fokus på diversitet i rekrutteringsprocesserne samt ved et struktureret og målrettet arbejde med successionsplaner.

AP Pension lancerede 2020 et talentprogram, som skal understøtte vores arbejde med diversitet ved at fastholde og udvikle talenter. Vi tror på, at etableringen af effektive og udbytterige udviklingsprogrammer kan understøtte vores forsyning og fastholdelse af talenter. Talentprogrammet løber i 12 måneder og vil køre som en pilot det første år, hvor 12 medarbejdere kommer igennem programmet.

AP Pension er medlem af Diversity Council, en organisation, der arbejder for at fremme kvindeligt talent samt at sikre en inkluderende kultur og ledelse. Med vores engagement i organisationen bidrager vi til at øge fokus på diversitet og til videndeling imellem danske virksomheder om erfaringer og tiltag, der øger diversitet og inklusion. Vi ser frem til at fortsætte samarbejdet med Diversity Council i 2021.

Bestyrelsens mål og politikker for kønssammensætning

Bestyrelsen har vedtaget en koncernpolitik for kønsmæssig sammensætning af ledelsen. AP Pension udarbejder en årlig redegørelse for kønssammensætningen, som forelægges bestyrelsen til drøftelse.

Ved udgangen af 2020 var der tre kvinder (hvoraf en var medarbejdervalgt) i bestyrelsen ud af 17 medlemmer. Dermed opfylder bestyrelsen ikke kriterierne for en ligelig kønsmæssig fordeling. I begyndelsen af 2021 satte bestyrelsen et nyt ambitiøst mål om, at det underrepræsenterede køn skal udgøre 40 procent allerede i 2023.

Det er generalforsamlingen, der opstiller og vælger kandidater til bestyrelsen. Bestyrelsen for AP Pension vil anvende de muligheder, der er for at sikre en mere ligelig kønsmæssig sammensætning i bestyrelsen. Det sker blandt andet gennem opfordringer på generalforsamlingen og til møder med de delegerede samt løbende ekstern kommunikation af vores ambitioner på området.

Fleksibilitet og fastholdelse gennem alle livsfaser

I AP Pension ønsker vi en medarbejdersammensætning, hvor alle aldersgrupper er repræsenterede. Det sker blandt andet ved, at vi rekrutterer medarbejdere ud fra kompetencer og ikke ud fra alder. Det sker også gennem målrettede tiltag, som understøtter fleksibilitet og fastholdelse gennem alle de livsfaser, medarbejderen går igennem i AP Pension. For at un-

derstøtte dette har vi i 2020 lanceret fleksibilitetspakker, som er en række af tiltag og vilkår, der understøtter de faser, medarbejderne går gennem i arbejdslivet. Vi oplever, at vi gennem livet har forskellige behov for fleksibilitet i vores arbejde.

Derfor skal det i AP Pension være muligt at tilpasse arbejdet i de perioder af ens liv, hvor der er behov for det. Det kan f.eks. være, når man får et barn, oplever sygdom i familien, skilsmisse eller bliver senior.

I 2020 er 12,7 procent af medarbejderne over 57 år. Vi vil gerne fastholde vores seniorer i deres stillinger, da de ofte har en solid kombination af vigtige erfaringer og rutiner, som er essentiel for vores forretning. Derfor holder vi samtaler med seniormedarbejdere, kaldet seniorsamtaler. Det er en mulighed for medarbejdere over 57 år og handler om ønsker i forhold til f.eks. at arbejde på nedsat tid.

Derudover har vi fokus på at støtte vores medarbejdere i overgangen til pensionslivet. Vi har en seniorklub for tidligere medarbejdere, som er gået på pension. Det er en aktiv gruppe, som inviterer til arrangementer, og som får sponsoreret private arrangementer, hvor de kan mødes med tidligere kollegaer.

AP Pension har ligeledes stor interesse i at give unge mulighed for en elevplads i AP Pension. I 2020 tog vi to nye elever ind, og vi forventer igen i 2021 at rekruttere elever.

Håndtering af covid-19 og nye samarbejdsformer

Covid-19 ændrede på mange måder vores hverdag fra den ene dag til den anden og stillede krav til hurtig omstilling, nye samarbejdsformer og øget digitalisering.

I AP Pension tager vi konsekvenserne og effekterne af covid-19 meget alvorligt, og vi har fulgt de til enhver tid gældende anbefalinger og retningslinjer fra Sundhedsstyrelsen og de danske myndigheder.

Kundernes og medarbejdernes sikkerhed er en toprioritet, og samtidig har vi arbejdet struktureret for at opretholde en stabiliseret forretning og drift og yde den bedst mulige service til vores kunder i denne ekstraordinære situation.

Stærkere kommunikation på tværs

Vi oplevede, at arbejdet hjemmefra krævede en stærkere kommunikation på tværs af AP Pension. Mange oplevede, at siloer opstod, fordi vi ikke kan mødes på samme måde, som vi var vant til. Vi iværksatte hurtigt en intern covid-19-gruppe bestående af repræsentanter fra direktionen, HR, Salg, Kommunikation, personaleforeningen, arbejdsmiljøudvalget samt AP Ejendomme.

Gruppen mødtes flere gange ugentligt for at koordinere og kommunikere interne såvel som eksterne retningslinjer og initiativer.

Ledelse på distancen

En anden risici ved at være hjemsendt er at beholde en god ledelse og relation på distancen. I AP Pension har alle ledere modtaget undervisning i distanceledelse, så de kunne blive klædt godt på til den udfordring, det kan være at lede på distancen. Der er ligeledes iværksat en række initiativer, som skal understøtte medarbejdernes mentale og fysiske sundhed og trivsel.

Vi iværksatte blandt andet sessioner med fælles pause-træning og en hotline til AP Care, som kan bistå med støtte og vejledning til behandling for medarbejdere, som oplever fysiske eller mentale udfordringer. En stor del af de ansatte hos AP Pension har arbejdet hjemme, og vi har tilbudt alle medarbejdere it-udstyr til deres hjemmekontorer, så vi bedst muligt kan understøtte det daglige arbejde hjemmefra.

Lederne skulle også være i dialog med medarbejdere hver dag for at skabe nærværende ledelse i en tid præget af mange udfordringer i arbejdsdagen. Der var blandt andet fokus på at imødekomme bekymringer og koordinere opgaver, men også på at skabe en sammenhængskraft i AP Pension for at arbejde mod et fælles mål.

Den digitale arbejdsdag

Når man sender en stor del af vores medarbejdere hjem fra den ene dag til den anden, er der en risiko for, at driften ikke kører optimalt. En del medarbejdere oplevede it-udfordringer og har løbende haft problemer med at få arbejdsdagen til at fungere. Der blev generelt sat ind for at gøre arbejdet på hjemmekontoret smidigt.

Intern kommunikation i fokus

For at sikre at alle medarbejdere havde adgang til nyheder fra AP Pension om covid-19, benyttede vi os af de digitale informationskanaler, som var tilgængelige.

Her blev der løbende kommunikeret om retningslinjer for covid-19, og der blev givet gode råd, hvis man f.eks. savnede social kontakt, var bekymret for at vende tilbage på kontoret, eller hvis man havde svært ved at styre arbejdstiden.

Covid-19 resulterede i, at AP Pension besluttede, at det fremadrettet skal være muligt at arbejde hjemme op til en gang om ugen.

Sådan har covid-19 påvirket AP Pension internt

- **Øget fleksibilitet og omstillingsparathed hos ledere og medarbejdere.**
- **Flere siloer opstod og stillede større krav til tværgående kommunikation.**
- **Ledere blev udfordret i at lede på distancen og sikre et sundt arbejdsmiljø.**
- **Digitale udfordringer påvirkede arbejdsdagen på hjemmekontoret.**
- **Stærkere intern kommunikation om retningslinjerne, men også gode råd for at sikre trivslen på hjemmestationen.**

Målsætninger for fremtiden

AP Pension skal fortsat være en attraktiv arbejdsplads for kvinder og mænd i alle aldersgrupper. Derfor vil vi i 2021 styrke medarbejdernes rejse gennem AP Pension. Målsætningen for 2021 udmønter sig i følgende temaer:

- **Diversitet og inklusion rodfæstes som en del af kulturen i AP Pension med en konkret målsætning om diversitet i alle ledelseslag.**
- **Medarbejdernes trivsel og sundhed er i fokus, og vi har et mål for 2021 om et gennemsnitlig sygefravær på højst 3,3 procent.**
- **Styrke medarbejdernes strategiske kompetenceudvikling ved at implementere yderligere uddannelsesprogrammer.**

Se hele vores bestyrelse på:

appension.dk/om-ap-pension/ap-pension/bestyrelsen/

Se vores medlemmer af direktionen på:

appension.dk/om-ap-pension/ap-pension/direktionen/

I forbindelse med indsatsen over for medarbejderne i AP Pension har vi primært fokus på at påvirke følgende verdensmål i en positiv retning:

Klimarapportering

I 2020 begyndte AP Pension arbejdet med at udgive vores første klimaregnskab. Fokus for processen var CO₂-belastningen fra vores egen virksomhed.

Selvom AP Pensions primære mulighed for påvirkning af CO₂ ligger på investeringsområdet, er der også nærliggende og gode muligheder for at reducere CO₂-udslippet fra vores egen virksomhed. Vi er i dag 569 medarbejdere i alt, som er afhængige af el, varme, transport, it, forbrug mv. for at kunne drive AP Pension. Derfor mener vi også, det er naturligt, at vi opgør vores egne udledninger og efterfølgende sætter klimamål for fremtiden.

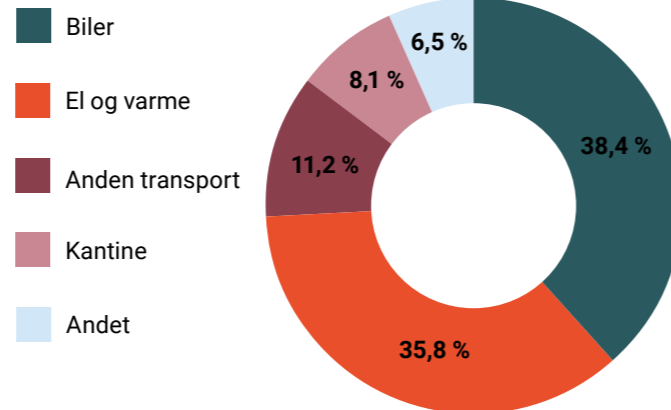
Igennem 2020 har vi kortlagt CO₂-udledningen på en række områder med henblik på at blive mere klimabevidste og for at danne grundlag for både kort- og langsigtede reduktionsmål. Formålet er at kunne monitorere el- og varmeforbrug, antal flyrejser, kørte kilometer i firmabiler mv.

Afgrænsninger og datanøjagtighed

Da 2020 er det første år, vi udarbejder et CO₂-regnskab, vil 2020 være udgangspunktet for den fremadrettede dataindsamling og de mål, vi sætter. Regnskabet vil udvikle sig de kommende år og inkludere flere og flere udledningskilder. I samarbejde med Deloitte har vi udarbejdet regnskabspraksis, konkrete procedurer samt estimater, så vi sikrer den størst mulige validitet.

Sammenfatning af resultater

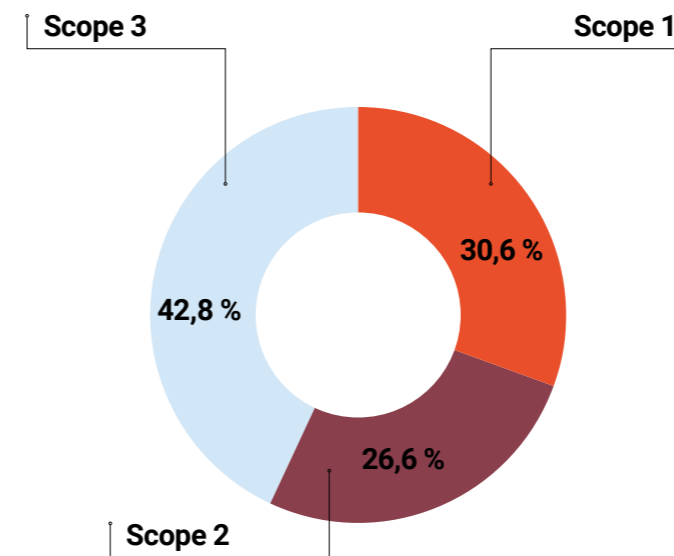
I 2020 udledte AP Pension samlet set 688 ton CO₂ for driften af vores egen virksomhed. Det svarer til 1,27 ton pr. gennemsnitlig fuldtidsansat i 2020. Cirkeldiagrammet viser, hvordan udledningen fordeler sig på forbrugstyper.

De største poster på CO₂-regnskabet er henholdsvis kørsel i egne og leasede biler samt produktion af brændstof hertil samt el og varme.

Størstedelen af udledningen under kørsel omfatter kørsel i AP Pensions firmabiler. AP Pension vedtog i 2019 en ny og grønnere bilpolitik, som indføres over tre år fra 2020 til 2022.

Politikken gælder alle nye firmabiler, efterhånden som leasingperioden udløber, og bilerne udskiftes. Allerede i 2020 er der foretaget forbedringer, da alle nye biler er i energiklasse A eller derover. I 2021 skal bilerne være i energiklasse A+ eller derover. Fra og med 2022 skal bilerne være plugin-hybridbiler, elbiler eller biler i energiklasse A++.

Derfor forventer vi at se en reduktion af CO₂-udledning fra bilparken de kommende år. El og varme omfatter el- og varmeforbrug i AP Pensions tre domiciler. Som for andre virksomheder har 2020 også i AP Pension været præget af et stort omfang af hjemmearbejde som følge af covid-19, hvilket har medført et fald i især elforbruget i domicilerne. For at sikre et retvisende billede af CO₂-udledningen fra AP Pensions aktiviteter er medarbejdernes CO₂-udledning ved hjemmearbejde derfor medregnet.

Indsatsområder og mål

AP Pension har anvendt den anerkendte Greenhouse Gas Protocol (GHG-protokollen) til beregning af vores CO₂-udledning. GHG-protokollen er den mest udbredte standard i verden for beregning af klimapåvirkning, og den tydeliggør, hvordan virksomheder kan måle emissioner fra hele virksomhedens værdikæde. Således opdeles emissioner i tre scopes, afhængig af i hvor høj grad virksomheden kan påvirke disse. Ovenfor ses fordelingen af AP Pensions CO₂-udledning på de tre scopes:

- **Scope 1** er virksomhedens direkte udslip, hvilket i AP Pensions tilfælde omfatter kørsel i egne og leasede biler.
- **Scope 2** er indirekte udslip, hvilket for os omfatter forbrug af el og varme i domiciler.
- **Scope 3** omfatter alle øvrige udledninger, herunder f.eks. CO₂-udledning på outsourcet it-udstyr og forretningsrejser mv.

Opdeling af CO₂-udledning i de tre scopes danner baggrund for AP Pensions målsætning for nedbringelse af CO₂-udledning, da de viser, hvor vi har størst mulighed for selv at påvirke udledningen.

For aktiviteter, som omfatter scope 1, har AP Pension vedtaget en grøn firmabilpolitik, og vi forventer, at indførelsen af denne vil nedbringe CO₂-udledningen over de kommende år.

For så vidt angår scope 2-aktiviteter har AP Pension i 2020 ligeledes foretaget energioptimering af de serverrum, som findes i domicilerne for at sikre et lavere elforbrug.

For så vidt angår scope 3 har AP Pension igangsat en screeningsproces af vores leverandører, og vi vil således i 2021, i forbindelse med indgåelse af aftaler med nye leverandører og genforhandling af eksisterende aftaler, gennemgå alle leverandører og sikre, at de lever op til de krav, vi har stillet i vores politik for ansvarlig virksomhed og samfundsansvar.

Baseret på de data, vi har indsamlet, og på, at 2020 har været et særligt år med covid-19, har vi et overordnet mål om at holde os på samme CO₂-niveau i 2021 som i 2020.

Andre aktiviteter

I 2020 har AP Pension opsat elladestandere på parkeringspladserne til opladning af medarbejdernes egne private elbiler. Opstillingen er sket i samarbejde med Clever, og med dem kan vi tilbyde medarbejderne mulighed for opladning på jobbet.

Forretningsetik

Bestikkelse og korruption

Det er en alvorlig forbrydelse at give og modtage bestikkelse, særligt når der er tale om personer i tillidshverv. Ifølge vores politikker på området er det strengt forbudt for AP Pensions medarbejdere at give eller modtage bestikkelse.

Hvidvask og terrorfinansiering

AP Pension har etableret en række interne retningslinjer og udbyder kurser i bekæmpelse af hvidvask og terrorfinansiering til medarbejderne. Kurserne foretages som e-learning for at sikre, at vi har det nødvendige vidensniveau.

Whistleblowing

Alle AP Pensions medarbejdere kan anonymt rapportere hændelser, som strider mod AP Pensions regler og retningslinjer. Der er faste procedurer for at foretage whistleblowing.

Skattepolitik

Når AP Pension udvikler produkter, skal de skattemæssige konsekvenser for kunderne altid kortlægges. Hvis skatteproblematikken ikke er tydelig, foretager vi en analyse og dokumentation af de skattemæssige konsekvenser, hvorefter vi informerer de berørte kunder. AP Pension stræber efter at betale den rette skat i rette tid. Vi skal strukturere og drive virksomheden på en skatteeffektiv måde, som er i god tro og inden for rammerne af lovgivningen. Der må ikke forekomme aggressiv skatteplanlægning, som kan ligge på grænsen til skattely. Vores kontakt med skattemyndigheder og skatteminister skal udmærke sig ved ærlighed og respekt. Det sikrer vi ved at etablere de nødvendige forretningsgange og retningslinjer og sørge for uddannelse af medarbejderne. AP Pensions skatte- og afgiftsbetaling for 2020 udgjorde:

- Selskabsskat = 0 mio. kr.*
- Pensionsafkastskat (PAL) = 1.314 mio. kr.
- Moms = 67 mio. kr.
- Lønsumsafgift = 70 mio. kr.
- Indeholdt A-skat mv. til ansatte = 162 mio. kr.
- Indeholdt A-skat mv. til kunders pensionsudbetalinger = 1.017 mio. kr.
- Arbejdsmarkedsbidrag (AMB) på præmieindbetalinger = 563 mio. kr.
- Pensionsafgift = 228 mio. kr.
- El-energiavgifter på investeringsejendomme = 1,9 mio. kr.

*Aktuel selskabsskat efter anvendelse af tidligere års skattemæssige underskud.

AP Pensions skattepolitik beskriver området i detaljer. Vi er tilsluttet et fælles skattekodeks, som er udarbejdet af aktører i pensionsbranchen. Det indeholder principper og anbefalinger for unoterede investeringer, der beskriver, hvordan eksterne kapitalforvaltere bør opføre sig på skatteområdet. Formålet er at give kunderne i AP Pension mere effektive og holdbare investeringer set ud fra et skattemæssigt perspektiv.

Væsentlige risici

Hvidvask og terrorfinansiering er alvorlige forbrydelser, og som finansiel virksomhed er der risiko for, at AP Pension bliver anvendt til hvidvask og terrorfinansiering. Hvidvask er dybt skadeligt for samfundet, hvorfor forebyggelse og bekæmpelse er et område, som kræver en vedvarende og intensiv indsats. Det skyldes blandt andet, at området konstant udfordres af kriminelle, som forsøger at finde nye metoder og veje til hvidvask af midler fra f.eks. skatteunddragelse eller finansiering af terrorisme. AP Pension har som finansiel virksomhed et ansvar for at sikre, at denne risiko minimeres. Ved kontakt med kunder, leverandører eller samarbejdspartnere må medarbejdere i AP Pension ikke tilbyde eller modtage værdier, som kan udgøre bestikkelse eller på anden måde tolkes som sådan. AP Pensions medarbejdere skal registrere gaver i overensstemmelse med de gældende retningslinjer. AP Pension skal følge princip nummer 10 i FN's Global Compact samt FN's konvention.

Leverandørstyring

AP Pension samarbejder med et stort antal virksomheder i forhold til forsyning og serviceydelser. Det gælder f.eks. inden for områder som it, kontormaterialer, rådgivning, transport og diverse serviceydelser. Deres leverancer spiller en vigtig rolle i driften og udviklingen af AP Pension.

Det er en del af AP Pensions politik for ansvarlig virksomhed og samfundsansvar, at vi forsøger at påvirke vores leverandører til at tage passende bæredygtighedshensyn. Derfor har vi i 2020 udarbejdet en screening, som skal sikre, at ansvarlighed og bæredygtighed vægter på lige fod med pris, service og kvalitet, når vi udvælger de leverandører, vi samarbejder med.

Formål med bæredygtighedsscreening af leverandører:

- Inklusion af et bæredygtighedsperspektiv som en del af den samlede vurdering ved indkøb af varer og tjenester.
- Hvor det er passende at skabe langsigtede relationer med leverandører og agere retfærdigt og ærligt i alle sager, som drejer sig om leverandører og samarbejdspartnere.
- Samarbejde med leverandører og samarbejdspartnere for at skabe bevidsthed og bidrage til at reducere deres negative samfunds- og miljøpåvirkninger.

Alle nye leverandøraftaler screenes fra og med 2021, og målet er at have screenet 85 procent af nye eller genforhandlede leverandøraftaler inden udgangen af 2021.

Parametre, som AP Pensions leverandører vurderes ud fra:

Arbejdsforhold
Diversitet og inklusion
Miljø og klima
Governance

Dataafsnit

Investeringdata

Overblik	2020	2019	2018	2017	2016
AUM (Kilde: Balance fra årsregnskab)	171,3 mia. kr.	161,3 mia. kr.	115,1 mia. kr.	111,0 mia. kr.	106,2 mia. kr.
Løbende indbetalinger (Kilde: Note 1 i årsregnskab)	13,4 mia. kr.	14,4 mia. kr.	9,7 mia. kr.	6,9 mia. kr.	6,4 mia. kr.
Fordeling af portefølje					
- garanterede produkter	39,3 %	45,9 %	49,9 %	51 %	54,1 %
- markedsrenteprodukter (Kilde: Riskdatamart)	60,7 %	54,1 %	50,1 %	49 %	45,9 %
Årligt afkast ved 20 år til pension (Kilde: HeatMaps)	9,65 %	18,27 %	-4,86 %	11,70 %	9,03 %

Mål i forhold til grønne investeringer	2030 mål	2023 mål	2020	2019	2018
Portefølje	-	20 mia. kr.	13,3 mia. kr.	2,4 mia. kr.	1,6 mia. kr.
Andel af samlet portefølje	20 %	10 %	9,9 %	1,5 %	1,4 %

Note: Investeringerne støtter den grønne omstilling, inkluderer investeringer i vedvarende energi, grønne obligationer, certificerede ejendomme og skov.

Antal virksomhedseksklusioner	2020	2019	2018	2017
Tobaksindustri	59	64	-	-
Brud på menneskerettigheder	9	4	1	-
Klimarelaterede forhold	107	72	3	-
Kontroversielle våben	49	17	15	16
Virksomheder i alt	224	157	19	16

Antal virksomheder, vi har været i dialog med - engagement

Emner for dialog	2020	2019	2018	2017	2016
Miljø	13	34	16	29	4
Menneskerettigheder	38	29	20	23	5
Arbejdstagerrettigheder	12	32	8	18	1
Forretningsetik	28	25	15	27	0
Virksomheder i alt	91	76	39	16	5

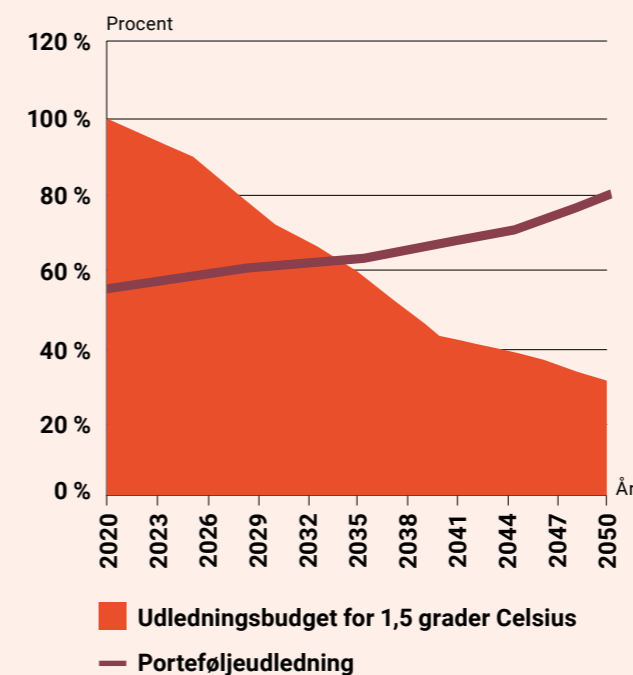
Note: En virksomhed kan optræde flere gange, da dialogen kan være spredt over flere emner.

CO₂-udledning fra børsnoterede aktier og virksomhedsobligationer

	Rapportering	CO ₂ -udledning (tCO ₂ e)		CO ₂ -aftryk (tCO ₂ e)	Relativ CO ₂ -udlednings-eksponering (tCO ₂ e/mio. kr. omsætning)
	Andel af selskaber med CO ₂ -rapportering ¹	Scope 1 og 2 ²	Inkl. scope 3 ²	Scope 1 og 2 pr. mio. kr. investeret	Vægtet gennemsnitlig CO ₂ -intensitet ³
Portefølje 2020	72 %	141.097	634.203	4,75	13
Portefølje 2019	63 %	238.959	941.716	10	13
Resultat i forhold verdensindeks	-	-	-	-51 %	-54 %

- 1 Procent af beholdninger, hvor selskaberne rapporterer klimaaftryk. 72 procent af selskaberne rapporterer CO₂-aftryk. 28 procent af porteføljen er inkluderet i vores klimaanalyse baseret på estimerede tal og en sammenligning af sektorens generelle klimapåvirkning samt analyse af hvert enkelt selskabs drift.
- 2 Scope 1 defineres som udledninger, som selskabet selv direkte forårsager f.eks. ved af brænding af kul og gas. Scope 2 er udledninger gennem den energi, som selskabet forbruger, f.eks. el og fjernvarme. Scope 3 er indirekte CO₂-udledninger som resultat af virksomhedens aktiviteter fra kilder, der ikke direkte kontrolleres af virksomheden. Det er f. eks i forbindelse med de produkter og services, som selskabet forbruger samt kunders brug af virksomhedens varer og service, såvel som håndtering og behandling af virksomhedens affald.
- 3 I vægtet gennemsnitlig CO₂-intensitet bliver selskabernes relative størrelse inkluderet i beregningerne, da det giver et mere retvisende indblik i porteføljens CO₂-udledning på selskabsniveau.

Porteføljens forventede overholdelse af dens CO₂-udledningsbudget

Afkast AP Bæredygtig	2020	2019*
10 år til pension	6,67 %	6,67 %
20 år til pension	7,70 %	10,07 %
30 år til pension	9,00 %	11,02 %

Note: *Sidste halve år af 2019, da det først blev lanceret i juni.

AP Pensions retningslinjer for investering

Vores porteføljer screenes for potentielle brud på vores politik for ansvarlighed og bæredygtighed på investeringsområdet og brud på de internationale principper for ansvarlig virksomhedsadfærd. I vurderingen af selskabernes adfærd tager vi blandt andet hensyn til:

- FN's konvention om borgerlige og politiske rettigheder
- FN's retningslinjer for menneskerettigheder og erhverv
- FN's klimakonvention
- Den internationale konvention om økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder
- Geneve-konventionen
- FN's Internationale Arbejdsorganisation
- Rio-deklarationen om miljø og udvikling
- FN's biodiversitetskonvention
- FN's rammekonvention om klimaændringer
- Parisaftalen
- FN's konvention mod korruption

AP Pensions negativliste

- Selskaber, der ikke lever op til AP Pensions politik, og hvor dialog er virkningsløs.
- Selskaber, hvor en andel på 30 procent eller mere af omsætningen er relateret til udvinding af termisk kul eller tjæresand.
- Selskaber, hvor 5 procent eller mere af omsætningen er relateret til udvinding af termisk kul eller brug af termisk kul til energiproduktion, og som samtidig har planer om at udvide deres kulaktiviteter signifikant.
- Selskaber, hvor en andel på 5 procent eller mere af omsætningen er relateret til tobaksproduktion.
- Selskaber, der er involveret i produktion af kontroversielle våben. Dette gælder klyngebomber, antipersonel miner, atomvåben samt biologiske og kemiske våben.

Ejendomsdata

Færdiggjorte byggerier

2020	Kronehaverne, Ørestads Boulevard 49, 2300 København S	Albani og Fisketorvet, Thomas B. Thriges Gade, 5000 Odense C (1. etape)	Nørager Fripnejehjem, Jernbanegade 13, 9610 Nørager	DLG nyt domicil, Ballesvej 2, 7000 Fredericia	Lilli Gyldenkildes Torv, Lilli Gyldenkildes Torv, 8700 Horsens
2019	Holbæk Fjordtårn, Isefjords Alle 13, Holbæk	Kværnloftet, Kværnloftet 2-44, Risskov			
2018	Kromagrafen, Robert Jacobsens Vej 73A-E, København S				
2017	Odeon, Thomas B. Thriges Gade, Odense	Broloftet, Broloftet 2-44, Risskov	Vindrosen, Vindrosen 2-14, Risskov	Tagensvej, Tagensvej 29-137, København N.	
2016	Schades Have, Amagerfælledvej 110-142, København S	Kløverbladsparken, Kløverbladsparken, Valby			

Påbegyndte byggerier

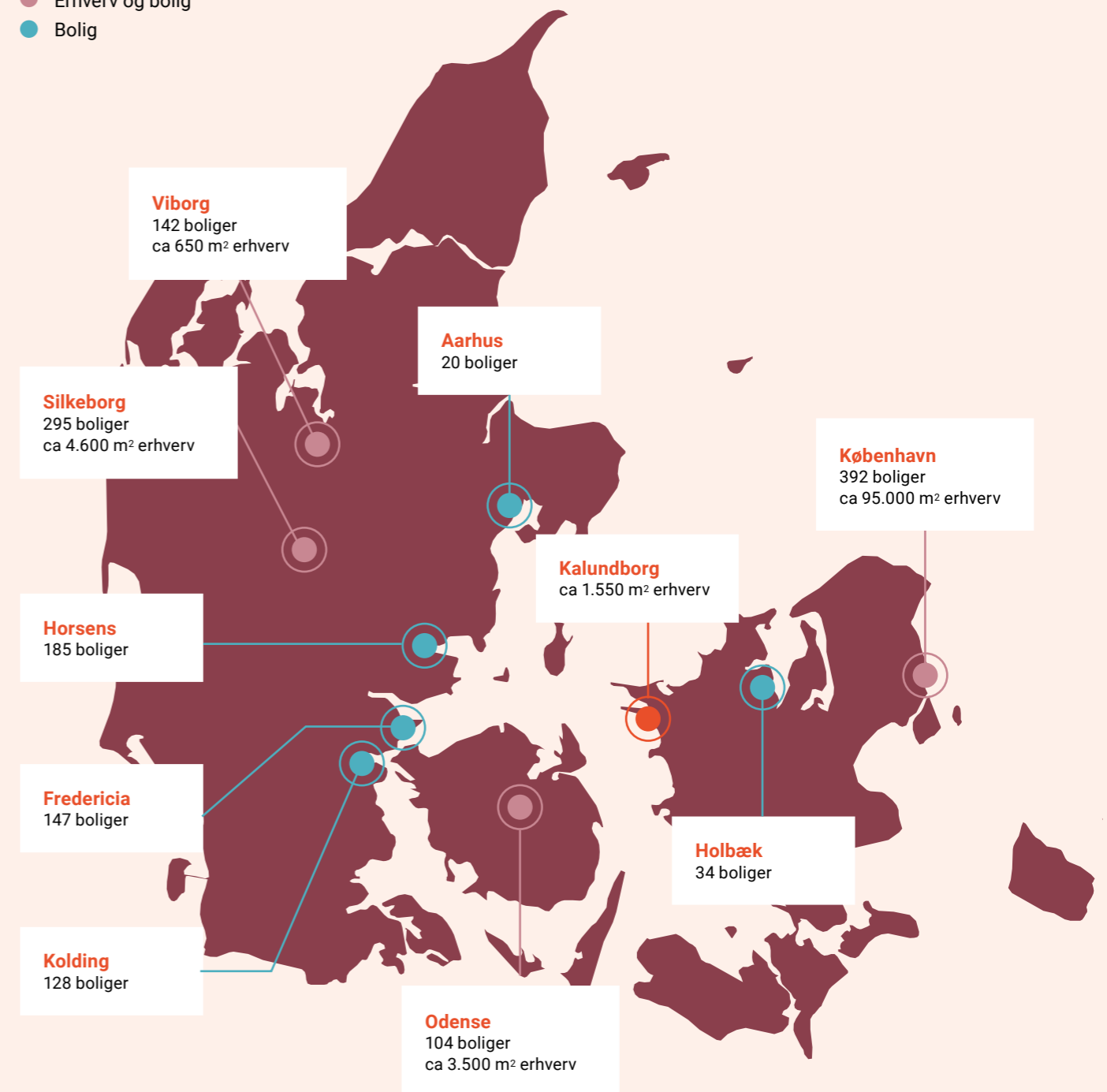
Svanemølleholmen, Nordhavnen · Tvedvej, Koldning · Biotech Project House, Kalundborg
Østre Gasværk, København Ø · Trælastholmen, Nordhavnen

Elforbrug på AP Pensions egne lokationer

Lokationer	2020	2019	2018	2017	2016
Østbanegade 135	857.502 kWh	952.000 kWh	955.000 kWh	>1 mio kWh	>1 mio kWh
Amerika Plads 38 og Axel Kiers Vej 11	191.185 kWh	8.000 kWh	N/A	N/A	N/A

Geografisk fordeling af byggerier

- Erhverv
- Erhverv og bolig
- Bolig

Landbrugsdata

AP Ejendomme landbrugsbedrifter 2020 – fordelt på jord/dyr eller økologi/konventionel

Beliggenhed	Ha omdrift ¹	Ej dyrket ²	Total Ha ³	Status	Enhed	Produktion
Jystrup, Sjælland	183	8	191	Konventionel	Malkekvæg	190 malkekøer
Trustrup, Djursland	201	18	219	Konventionel	Malkekvæg	550 malkekøer
Gadbjerg, Midtjylland	350	30	380	Konventionel	Juletræer	2.000.000 træer i omdrift
Silkeborg, Midtjylland	208	2	210	Konventionel	Søer	1.350 søer
Regstrup, Sjælland	127	2	129	Økologisk	Malkekvæg	270 malkekøer
Fuglsø, Djursland	225	40	265	Konventionel	Malkekvæg	550 malkekøer
Tønder, Sønderjylland	220	10	230	Biodynamisk	Fedekalve	200 fedekalve
Hadsten, Midtjylland	361	73	434	Konventionel	Søer	1.850 søer
Glesborg, Djursland	366	15	381	Konventionel	Søer	1.900 søer
Farsø, Himmerland ⁴	11	1	12	Økologisk	Kyllinger	Blandt top tre i Danmark målt i størrelse i forhold til økologisk kyllingeproduktion
Samsø	100	3	103	Konventionel	Søer	700 søer
Nibe/Himmerland ⁴	269	14	283	Økologisk	Kyllinger	Blandt top tre i Danmark målt i størrelse i forhold til økologisk kyllingeproduktion
Nibe/Himmerland ⁴	366	72	438	Økologisk	Kyllinger	Blandt top tre i Danmark målt i størrelse i forhold til økologisk kyllingeproduktion
Total	2.987	288	3.275			

Note:

- 1 Arealer, som kan dyrkes med landbrugsdrift på ejendommene.
- 2 Arealer på ejendommen, som ikke kan dyrkes, typisk vej, bebyggede arealer, skov, krat, mose eller andet.
- 3 Samlet areal, som tilhører de enkelte selskaber eller ejendomme, herunder dyrkbare inklusive ikke dyrkbare.
- 4 Farsø-Nibe/Himmerland er samme selskab med samme forpagter. De er opdelt i oversigten, da de forskellige ejendomme er opkøbt på forskellige tidspunkter.

Udviklingen i landbrugsselskaber

Selskaber	2020	2019	2018	2017	2016
		Der er købt en ejendom, som indgår i de 11 selskaber under Hornumvej 142 Aps	0	Der er købt en ejendom, som indgår i de 11 selskaber under Hornumvej 142 Aps	2

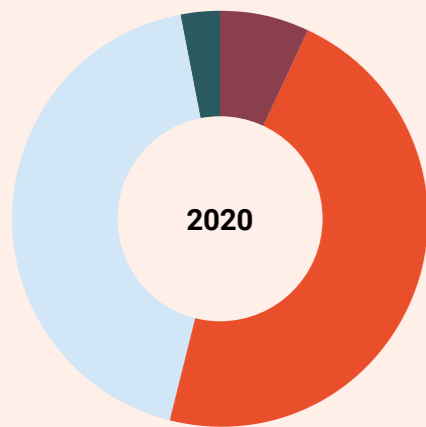

Kundedata

Antal kunder i AP Pension	2020	2019	2018	2017	2016
I alt	439.038	457.734	360.905	317.422	315.302

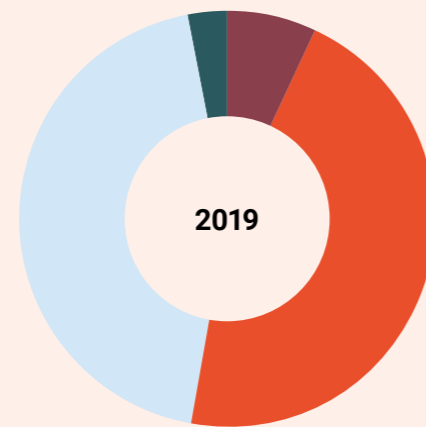
Note: Kunder med policer opgjort på CPR-nummer.

Geografisk fordeling af kunder

Andet 3 %
Fyn 7 %
Jylland 47 %
Sjælland 44 %

Note: Fordeling af kunder med opsparing i AP Pension.

Andet 3 %
Fyn 7 %
Jylland 46 %
Sjælland 44 %

Note: Fordeling af kunder med opsparing i AP Pension.

Hændelsestyper i 2020, som udløser rådgivning fra AP Pension

Går på folkepension

Skift i civilstatus

Jobskifte/
ny medarbejder

Opdatering af kontaktoplysninger

Kunderne fordelt på alder	2020	2019	2018	2017	2016
Alder (gennemsnit)	48,7	48,7	51,3	51,1	50,3

Note: Slutkunder med policer opgjort på CPR-nummer fordelt på alder.

Rådgivningssamtaler

2020	2019	2018	2017	2016
9.700	8.760	6.858	6.331	6.344

Note: Gælder AP Pensions direkte betjente kunder.

Breve til slutkunder via e-Boks

2020	2019
153.200	2.000 stk.*

*Aftale med e-Boks er etableret i november 2019.

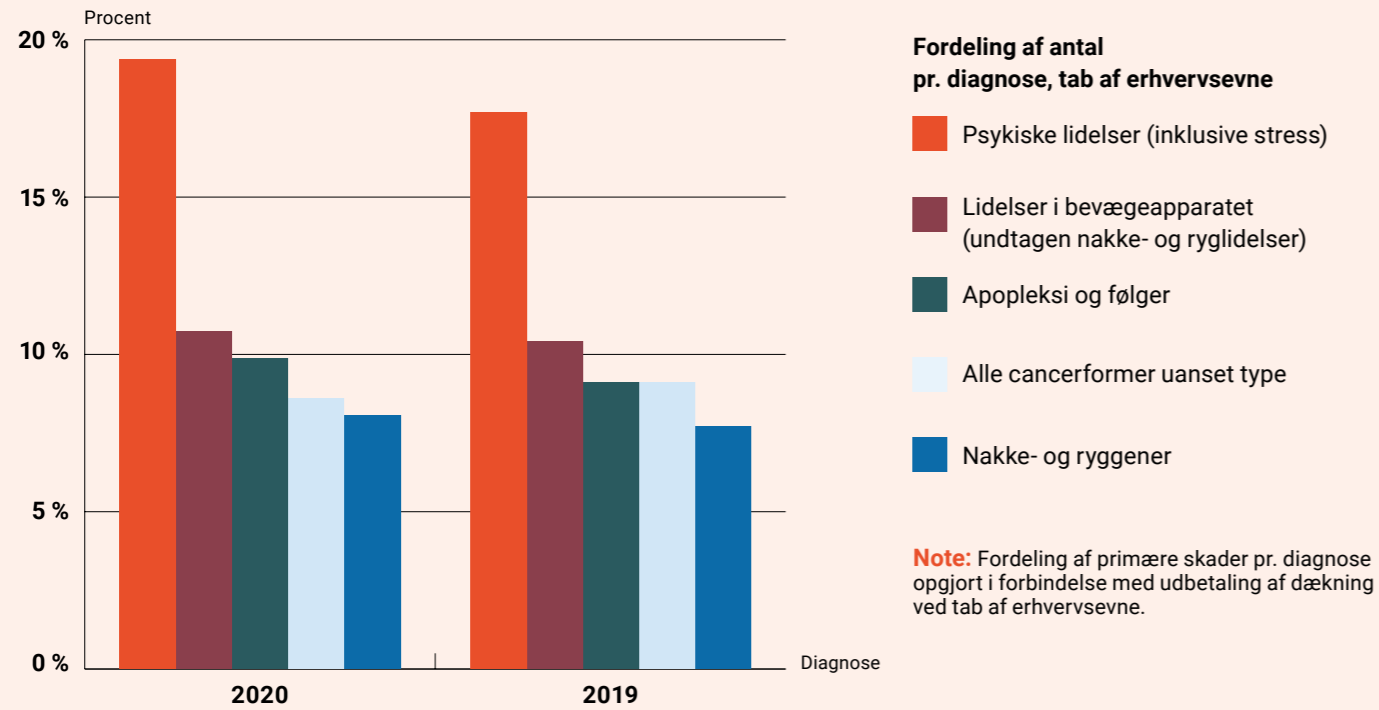
Fordeling af kundernes løbende indbetalinger til AP NetLink

Produkter	2020	2019
AP Active (Lille, Mellemstor, Stor eller Meget Stor Aktieandel)	11 %	14 %
AP Active (livscyklus)	71 %	65 %
Gennemsnitsrente uden garanti (AP Stabil)	11 %	11 %
Gennemsnitsrente med garanti	1 %	5 %
Eget valg af fonde	4 %	5 %
AP Bæredygtig	2 %	*
Total	100 %	100 %

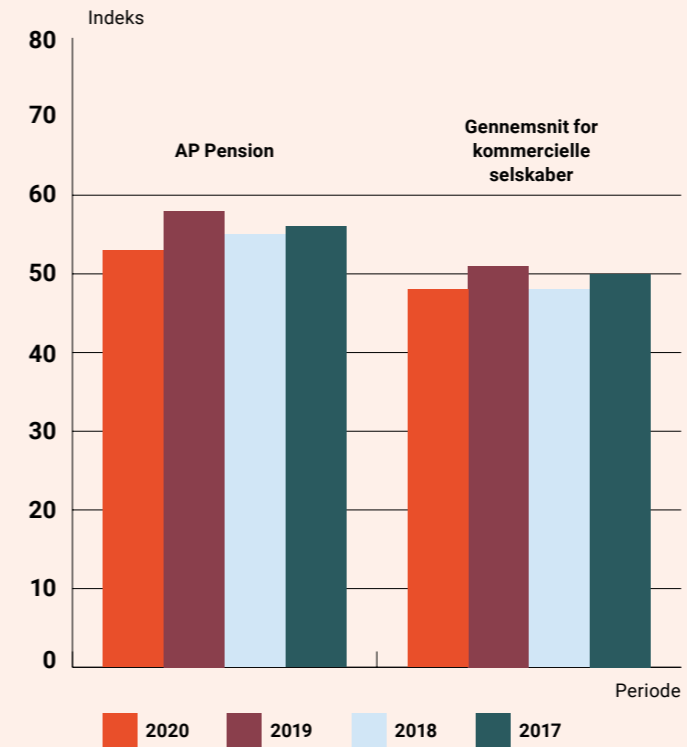
*AP Bæredygtig blev lanceret i juni 2019 og er derfor ikke medregnet i 2019.

Note: Procentfordeling af løbende indbetalinger i 2020 modtaget til AP Pensions nyttegnende produkt for pensionsaftaler. Fast risiko er fonde med uændret risiko i hele opsparingsforløbet. Med livscyklus tilpasser AP Pension risikoen frem mod den forventede pensionsalder. Eget valg af fonde beskriver andelen af kunder, som selv sammensætter deres investering.

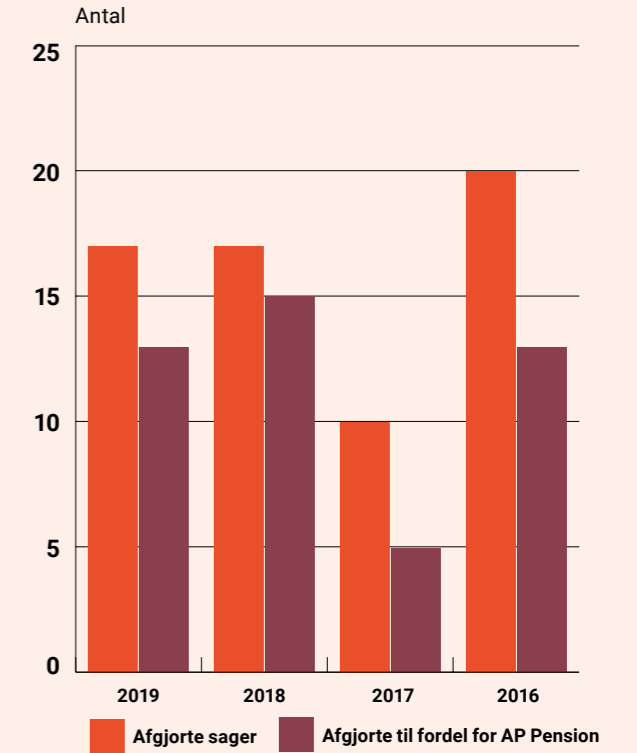
Fordeling af primære skader

Loyalitetsindekset

Ankenævnsager

Kundernes tilfredshed ved generelle henvendelser (Kundecenteret)

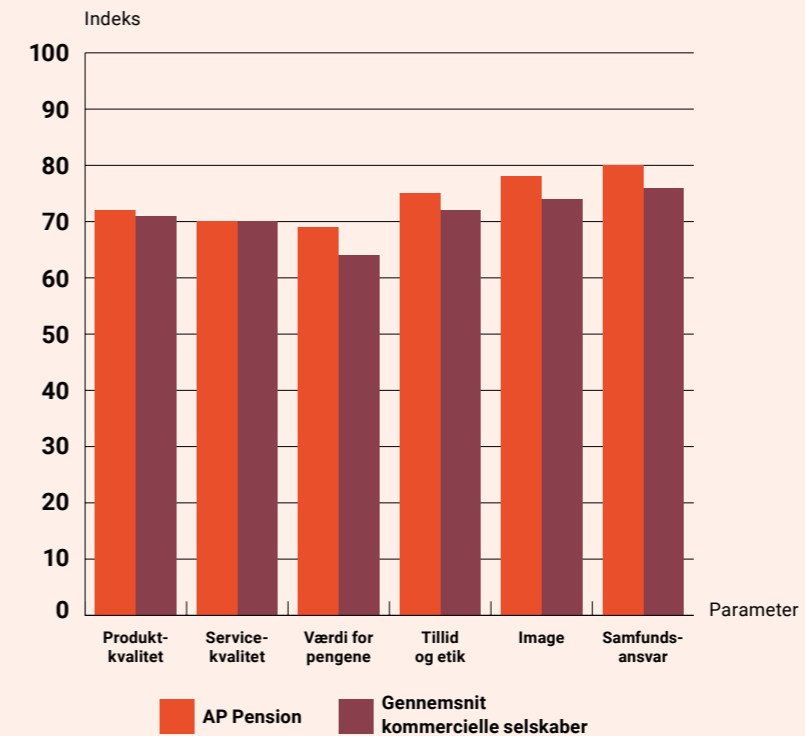
Kundernes tilfredshed	2020	2019
Tilfredshed med Kundecenteret	6,39	6,52

Note: Måles løbende via sms. Skalaen er fra et til syv, hvor syv er bedst.

Kundernes tilfredshed skadshåndtering	2020	2019	2018
Tilfredshed med skadshåndtering	6,27	6,34	6,30

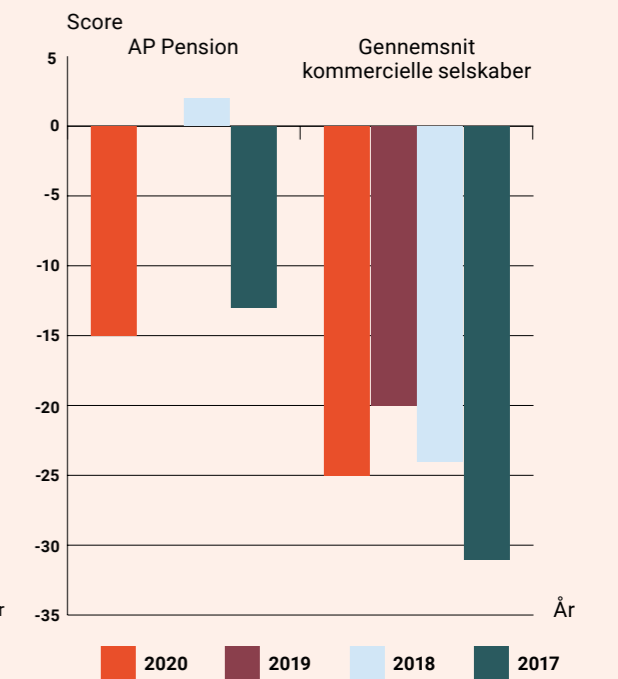
Note: Der gennemføres tilfredshedsmåling i de afdelinger, som har telefon-setup. Skalaen er et til syv, hvor syv er bedst.

Kundeoplevelser

Note: 'Gennemsnit kommercielle selskaber' er et gennemsnit af de fire kommercielle selskaber AP Pension, PFA, Danica og Velliv. Hvert selskab vægter med 25 procent.
Kilde: Loyalty Groups BranchIndex Pension 2020.

Net Promoter Score - loyalitetsscore

Note: 'Gennemsnit kommercielle selskaber' er et gennemsnit af de fire kommercielle selskaber AP Pension, PFA, Danica og Velliv. Hvert selskab vægter med 25 procent.
Kilde: Loyalty Groups BranchIndex Pension 2020.

Sikkerhed om kundernes data

– også når vi arbejder hjemmefra

Det er væsentligt, at vores kunder har tillid til, at vi ikke kun passer godt på deres pension, men også deres personlige oplysninger. Derfor arbejder vi løbende med it-sikkerhed og beskyttelse af personoplysninger i AP Pension. Truslerne udvikler sig hele tiden og giver løbende nye udfordringer, som påvirker vores arbejde. AP Pension har i mange år haft cybersikkerhed øverst på dagsordenen, men i 2020 havde konsekvenserne af covid-19 også stort fokus.

Coronakrisen har medført, at medarbejderne arbejder på en anden måde end normalt. Det er væsentligt, at behandlingen af kundernes personoplysninger fortsat bliver gennemført betryggende, selvom det sker under andre rammer. Samtidig har it-sikkerhedsfunktionen overvåget de eksterne cybertrusler ud fra en antagelse om, at disse ville forsøge at udnytte situationen og hjemmearbejdet til at gennemføre angreb.

Selv når pandemien er overstået, vurderer vi, at et højere niveau af hjemmearbejde end normalt vil fortsætte. Det vil angiveligt spille ind i AP Pensions fremtidige teknologiske valg samt den it-sikkerhed og persondatabeskyttelse, der skal være på plads for at beskytte kundernes pension og deres personlige oplysninger.

Opdateret proces for håndtering af databrud

Databrud sker desværre, og vi arbejder med stort fokus på at nedbringe antallet. Vi opdaterede i slutningen af 2020 vores proces for håndteringen af databrud. Formålet var at sikre, at vi hurtigt fik identificeret brud, og at brudene efterfølgende vurderes og behandles internt på ledelsesniveau.

Dertil er det væsentligt, at vi får vurderet, om der kan implementeres nye relevante tiltag, der skal sikre, at lignende brud ikke sker igen. Det kan f.eks. være justeringer i forretningsgange, træning af medarbejdere eller tekniske løsninger, der kan opsnappe, at en e-mail indeholder persondata.

De typiske eksempler på brud, vi ser, er, at enkelt dokumenter bliver tilgængelige for den forkerte modtager.

Operationalisering af it-sikkerhedspolitikken, risikostyring og informationssikkerhed

Nye teknologier medfører også nye trusler. Det gælder hele tiden om at holde sig opdateret og følge med udviklingen. Dette forsøger AP Pension at styre på et overordnet niveau igennem en operationalisering af it-sikkerhedspolitikken og eksekveringen af denne. Formålet er at se på den teknologi, vi benytter, og de trusler, vi ser, såsom cyberangreb eller internt svig, og

igennem risikovurderinger beslutte og prioritere, hvilke tiltag vi skal igangsætte. Alt sammen med det overordnede formål at sikre vores kunders data og vores systemer.

Arbejdet med risikostyring skal medvirke til at fastlægge det rigtige niveau af sikkerhed. Dette er et komplekst område, og vi arbejder hele tiden på at blive bedre f.eks. ved at forbedre på vores metoder eller lære fra vores netværk. Målet er at sikre, at AP Pensions risici vedrørende it identificeres samt vurderes og behandles korrekt.

Det kan f.eks. være risikovurderinger vedrørende tekniske løsninger eller af vores leverandører. I AP Pension opnormerede vi i 2020 informationssikkerheden. It-sikkerhed er væsentligt, og AP Pension har besluttet at styrke arbejdet ved at sikre flere interne ressourcer. Herunder en dedikeret ressource, der skal udføre uafhængige kontroller og risikovurderinger samt rapportere om it-sikkerhedsniveauet til direktionen og bestyrelsen. Samtidig har outsourcing af AP Pensions it til en ekstern leverandør medført, at der også kan trækkes på ekstra it-sikkerhedsmæssige kompetencer derfra.

Træning af medarbejdere i informationssikkerhed og databeskyttelse

Igen i år har vi gennemført en obligatorisk it-sikkerhedsmæssig træning af alle medarbejdere. Træningen sker både ved ansættelse samt årligt under ansættelsesforløbet.

Træningen af medarbejderne omhandler f.eks. behandling af personoplysninger, phishing, gode adgangskoder og regler for Clean Desk og brug af skærmlås. I AP Pension gennemførte vi også i 2020 tests af medarbejderne. Det var f.eks. i form af internt udsendte phishing e-mails, der trænede medarbejderne i, hvordan de opdager phishing e-mails.

Alle initiativerne har til formål at højne medarbejderens forståelse for vigtigheden af den rette adfærd i forhold til at opretholde sikkerhedsniveauet.

Risici ved usikker håndtering af persondata

Løbende fokus på databeskyttelse og informationssikkerhed er nødvendig for at undgå brud på persondatasikkerheden, f.eks. at persondata tilgås af de forkerte personer.

Utilsigtet eksponering af oplysninger om AP Pensions kunder vil kunne medføre skade på de berørtes omdømme, tab af deres fortrolighed, og det kan skade dem økonomisk og socialt. For AP Pension udgør dette en operationel og omdømmemæssig risiko.

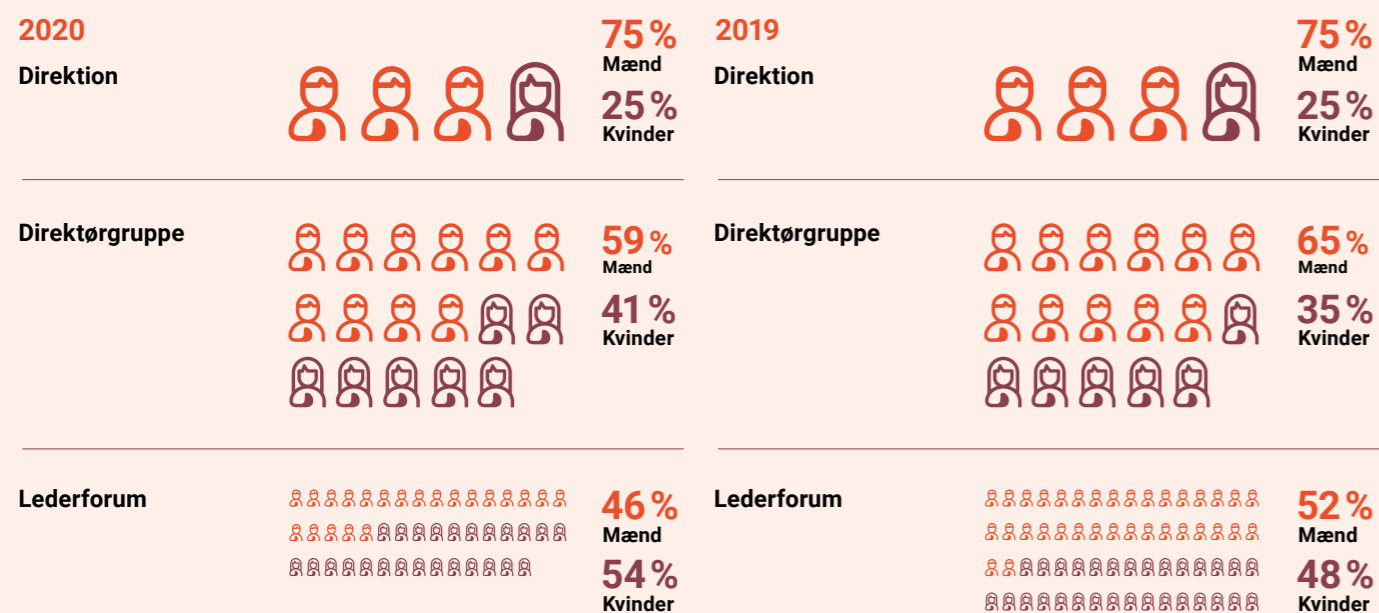
Sådan har covid-19 påvirket arbejdet med it-sikkerheden

1. Hjemmearbejde stiller større krav til datasikkerhed i form af ændrede forretningsgange og procedurer.
2. It-sikkerhedsfunktionen har overvåget cybertrusler ud fra en formodning om, at disse ville forsøge at udnytte coronakrisen til at gennemføre angreb.
3. Situationen vil påvirke AP Pensions fremtidige teknologiske valg, it-sikkerhed og persondatabeskyttelse.

Medarbejderdata

Overblik	2020	2019	2018
Antal medarbejdere	569	547	334
Fordeling kvinder/mænd	55/45 %	55/45 %	49/51 %
Antal elever	2	5	4
Medarbejder i flexjob	1	1	0
Medarbejder over 57 år	12,7 %	12,6 %	13 %

Kønsdiversitet

Note: Fra og med 2020 er tallet opgjort eksklusive direktionen for at skabe et mere retvisende billede af de enkelte ledelsesniveauer.

Nyansættelser	2020	2019
Antal nyansatte	95	120
Nyansatte over 57 år	8	5

Note: Inklusive studentermedhjælpere og vikarer.

Personaleomsætning	2020	2019
Personaleomsætning i alt	13 %	21 %
Frivilligt	6 %	15 %
Aftale/opsagt	7 %	6 %

Medarbejdertilfredshed	2020	2019	2018	2017
Engagement	5,7	5,5	5,6	5,8
Motivation	5,5	5,6	5,9	5,9

Note: Målt på en skala fra et til syv, hvor et er dårligst og syv er bedst.

Sygefravær	2020	2019	2018	2017
Sygefravær	3,1 %	3,6 %	2,8 %	2,2 %

Note: Efter sammenlægningen af Skandia og AP Pension vil vi iværksætte en ny proces for indsamling af sygdomsdata. Det vil resultere i mere detaljerede oplysninger, og der kan eventuelt fremkomme mulige udsving for enkelte medarbejdergrupper i den kommende tid.

Interne miljødata

CO ₂ -regnskab	2020	2019	2018
Scope 1			
Kørsel i egne og leasede biler	244,6	200,5	110,9
Scope 2			
Forbrug af el (lokationsbestemt metode)	141,3	153,9	189,8
Forbrug af fjernvarme	48,3	47,9	51,3
Scope 2 i alt	189,6	201,8	241,1
Scope 3			
Forbrug af fødevarer i kantinen	57,8	55,1	20,6
Transport	73,6	98,6	110,2
Transport: Produktion af brændstof	61,9	50,0	27,1
Medarbejderes hjemmearbejdsdage	8,1	N/A	N/A
Øvrigt	52,4	76,0	59,0
Scope 3 i alt	253,8	279,7	216,9
CO₂-udledning i alt	688,0	682,0	568,9
CO₂-udledning i alt pr. FTE	1,27	1,47	1,77

Note: I 2019 købte AP Pension Skandias danske aktiviteter, hvilket blandt andet medførte en stigning i antal ansatte samt udvidelse af selskabets domiciler.

Transport	2020	2019	2018	2017
Miljøklassificering af bilpark	A/A+	A/B	A/B	-
Cykler	20	20	0	0

Affald i forbindelse med kantinedrift	2020	2019
Affald	20,1	31,0

Note: Opgjort i gram pr. person pr. dag.

Råvareforbrug i kantinen

Kantine	Økologi år til dato	Andel af danske råvarer	Kødforbrug
2020	37,1 %	56,5 %	10,1 %
2019	44,1 %	54,4 %	11,8 %

AP Pension

Østbanegade 135
2100 København Ø
3916 5000

appension.dk